



# IRÓK

## A hár

Néhány nappal ezelőtt, hogy egy akinek dala hároldejn. S. Frug és jiddis lirája e meggyzamu hebeforma ugyanazo amely az orosz lemeze.

Frug ama zszultett, amely ki utetett zaid költői tehetség nyilatkozott b ismerésre talált amelyek Pucki szellemét lehel kéletesség cucc keltették az áliránt. A zaidó méyei mind zikus harmón és az orosz lir az első helyet irodalomtörtén között foglalt.

Az 1880 s Oroszország aaszimillációs á visszsa, Frug költőt formáj jutott el a j kifejező form zaidó auk ári lették ezt a , ha:zaáltak is. zaidó auk ári városi gettó faluból ért el szempontból faluba, költés mában egyar

Frug ifju l rá', amije a teljeszen hla g'ssel és ritm szate részére mint amit M próza részére aki a jiddis teite, amez tékig ritmus helyen saját törnie kellett ki tudta fej versépités Heine folyé kelt az ő k

Termesz kasságának szint saját t ben rejlette mazfak kö erre a célra vet használ jiddis költé valami spá mekkel a k lehet telán lirájának nyomott h moruság és és nagyon ruságát a jiddis költ kának leh a zaidó er sége, min szainak. I ből olyko ban sugár érzékeltet röghez va a zaidó egybe. L nemzeti szert tett a dalt, a remtés k Frug

nak: a fizetések megállapítása elcsúsz, mlután a város vezetői a vád szerint túlmagassan megállapított fizetéseknek csak 20 százalékát vették fel.

Mihali polgármester kijelentette egyébként, hogy a belügyminisztérium hozzájárult az amerikai egymillió dolláros kölcsön felvételéhez. Tegnap Bakarestbe érkezett Schulze Ernő, a kölcsönt közvetítő „Middle Europe Securities Company“ igazgatója, aki több városnak tesz dollárkölcsön ajánlatot. Hogy sikerrel e, az mindenesetre kéte, mert a kamatlábat az eddigi 4 és félszázaléknál nyolc percentre emelte fel, ami erősen csökkenti a kolossvári kölcsön esélyeit is.

### Ujév Tel-Avióban

Ista: Wolfgang Weisl

Hosszu idő után megint végigmegyek Tel-Aviv utcáin, amelyeket annyiszor szívtam és ime most csodálkozom kell. A hónapok után, amiket Szi-riában és a Libánnonon töltöttem, Tel Aviv ugy tünik fel előttem mint egy nagyvonalu modera európai város, mint egy boldogok szigete.

O istenem, ezek a szép, tágas betonjárdák, ő, ezek a fasorok a kocsint két oldalán. A csinos, tiszta boltok és mindenekelőtt a sok könyvkereskedés, amelyekben igazi könyveket kap az ember, nemcsak Vautelt és Margueritát! Azután pedig a sok szép asszony és leány, a gyermekek, a strand, a sok száz fiatal egészséges félmeztelen ember a homokban... Sziate megstédit a gondolat, hogy mindez már ité van, itt a Közelkeleten egy napi járkára Damaszkuszól, ahol olykor egész nap nem lát tő: az ember. Szeretem Arábiát, szeretem a sivatagot, beteg lennék, ha időről-időre nem lova golhatnék ki a sivatag végtelen homokjára, ha nem élaám át a beduinok oldalán beszélgetve és cigarettázva, mint ömlik az idő hátrafelé vísza a Biblia korába, azokba az időkbe, amelyek még ma is élnek ez emberek és ez ország számára.

Mégis milyen szép, milyen ragyogóan szép, ha mégis ez az idő, Ábrahám ideje hirtelen visszatér a mi időnkbe. Ha a kslat ege alatt pezsgő fiatalos élet ébred, ha az alkotó munka melódiája átharszja az álmodozó Kelet halk dallamát. Tudom, Tel Aviv súlyos krízisen megy most át. Tizenházezer szoba közül kétezer szoba nincs kiadva és Tel Aviv tizenözezer munkásának egyharmada munka nélkül van. De ma a zaidó ujév előtti napon semmi nem érezhető ebből a krízisből. Az emberek nienek a forgalmas utcákon, a boltok zsúfolva vannak, minden rajta az ünnepléesség bélyege. Gondoljuk meg, ünneplés három égnást követő napon!

Este,

Európában azt mondanák: Szilveszter éjszakája. Hotelszobámban lárna tédul, amely egyre átharszja a közeli tenger mormogását. Mintha ezek dobognának valamire a távolban. Kínézek az ablakon, lenézek a strand felé, látom, fehérruhás emberek serege zarándokol a tenger irányába. Egymás hegyén hátán topognak és masiroznak és a dúnák homokján csak tempán halászik ez a járás, de az énekük ott száll fölöttük, mint friss vidám lobogó. Ifjak, akik ma ujévet ünneplenek...

Barátaimmal, hölgyekkel és férfakkal lestálunk a strand felé. A tömeg átölel, magába ölel bennünket és két kilométerre, egészen a mozlímok temetőjéig, amely Tel-Aviv északi határát jelzi, a sötét homok megvillan a fehér munkás-zubbonyok tisztaságától és a fehérbe öltözött fiatal leányok ruó járásától. A heverő székeken mindenfelé az öregebbje pihen és és boldogan nézi ezt a vidám, ezt a pezsgő és friss ifjuságot: munkásokat, diákokat. Daluk olykor elhal az ezek hangjai közepette a fehér hullámok nagy morajlásában, amelyek egymást kergetik vad lökészel, mint hisztérietes lovasok svadronj-i.

Milyen más ujévi est ez, mint Európa ujévi estéi! Mennyire különb a déli tenger meleg estéje az európai estétől és milyen mások itt az emberek! A zaidó ujévi estéje nem ismeri a szilveszteri hangulatot. Nincs feltörő vidámság, nincs kiesapongás a strandon, egyetlen itas ember piacs a közelben, nincs botrányt csigáló. Nincs lárna és nincs rendűrség. És nincs sehol szeszszital...

A strand-sétány elején a his boltokban és sá-

rakban viláosság van, bent vendégek. Az ember belép és iszik szódavizet, vagy teát, vagy kvaszt és eszik diányét, vagy pompás palesztinai szöblöt. Azután elmennek az emberek, természetesen anélkül, hogy fizetnének. Mert ujév van, ünneplés van és ilyenkor a boltos nem árul. Aki ma átkezik, az ujév után fog fizetni. Parancsol még egy limonádét? ... Tessék...

Ujév reggel.

Az utcák füresek. Kocsik nem járnak, sem automobilok. A boltok zárva. A fehér házakon napfény ömlik el és az Allenby-ut fehér beton járdáján szikrázik a nap. Az utak füresek, néptelensek, a délelőtti forróságában, de tele vannak mégis könyörgő és ujjongó imákkal...

A végtelen utcában mindenütt apró imaházakat rendeztek be: emitt egy munkás-konyhában, amott egy iskolában, itt egy harmadikemeleti magánlakásban, ahol a férfiak talizban állnak egy balkonon, amott pedig egy piacban. És mindenfelé hallani lehet az előimádkozó imáját a kórus és a sófár megüditő hangjait. Kilométerekre járom a várost és nem találok egyetlen helyet, ahol a sófár hangja becsösmöt meg ne rázná. A város levegője az ima titkososságával van tele, az egész város imádkozik. Imádkozik békéért és szerencsésért, amelynek jöitét kívánják a jövő esztendőben...

Szombat este.

Vége az ünneplésnek, a köznapit élet megkezdődött. A strand ismét tele van emberekkel. Árúkok

## Poincaré nem tágit Németország háborus felelősségétől

A francia miniszterelnök újabb nagy beszéde

(Páris, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Poincaré Bar le Duc ban a meggyűlésen megtartotta nagy érdeklődéssel várt beszédét. A miniszterelnök kifejtette, hogy a nemzeti egység kormánya egyedül képes megmenteni a frankot és hozzájárul hozzá, hogy a pártvezéreknek, akik népszerűségük következtetésével helyet vállaltak a kabinetben. Imártotta a kormány gazdasági intézkedéseit, majd a közigazgatási reformot.

Poincaré ezután áttért a külpolitikára. Kijelenté, hogy Franciaország politikája változatlanul pacifista. Franciaország csak végleges területének biztosítását és a jóvátétel fizetését kívánja. Franciaország jóakarattal fogad minden közéleti kísérletet, kész Németországgal is tárgyalni a békeszerződés és Franciaország szövetségi egyezményei keretében, ehhez azonban szükséges, hogy a német császári kormánynak a háboru provokálása körül súlyos felelőssége ne vonassék többé kétségbe. Ez lesz Németország morális és materiális leszerelésének előzetes és döntő bizonyítéka.

A mezei megyegyűlés egyhangulag helyeselte Poincaré kijelentéseit és újból megválasztották a megyei tanács elnökévé.

London, szeptember 28. Az angol sajtó Poincaré pénzügyi jelentéseivel foglalkozik csupán, nem akarván befolyásolni a két ország között kialakuló viszonyt. A „Times“ a következőket írja: Poincarének a háborus adósságokról tett kijelentései igen homályosak. Emiatt a francia frank ismét esik. Beszél német francia viszonyról, de az erkölcsi leszerelés érdekében okosabb lett volna, ha Poincaré nem tér ki a részletezésre. Poincaré tegnapi beszédével csak veszélyeztette a két ország között rövid idő óta kialakulóban lévő jóviszonyt. A „Daily Mail“ szerint Poincaré tegnapi beszédéből nem hiányzott a baráti kéznyújtás.

Páris, szeptember 28. francia lapok is elsősorban a beszéd pénzügyi részével foglalkoztak és azt írják, hogy Poincaré beszédében nem domborodott ki a kormány pénzügyi programja, jöllehet a kabinet kifejezetten a pénzügyi krízis megoldásán alapul. A sajtó szerint Poincaré feladata, hogy eddigi rideg álláspontját Németország gal szemben revidálja. A „Figaro“ szerint Poincaré tegnap európai nyelven, de erősen francia tájszóval beszélt, amiért nem illoheti szemrehányás.

Berlin, szeptember 28. Poincaré beszédére a „Kreuzzeitung“ megjegyzi, hogy a német-francia kiegyezés csak akkor lehetséges, ha francia oldalról megértésre találunk.

München, szeptember 28. A nemzetiek vezére, Herzth képviselő, elismerte a nacionalisták gyűlésén tartott beszédében Siresmann megkapó beszédét Genfben, de kijelentette, hogy sikerről szó sem lehet, mert Németország

357 leiért gyapju női mellényt, minden árért női harisnyát, rendkívül olcsón gyermekharisnyát árúsít Sipos, Cal. Reg. Ferdinand 8.

cokoládét, kalácsot, cigarettát és gyümölcsöt ajánlanak, székeket bérsínek, limonádét és „gazozt“, Tel-Aviv lokális italát — két pohárral viz penniért. Odaát a N-pház mellett tömeg gyülekezik, ember ember hátán, ezrével hullámszánk, mert koncert van a szabad ég alatt. Klasszikus zene.

A szél a strandig viszi az ének útamat. Odaviszi a fiúkhoz és leánykhoz, akik nem akarnak a koncerti közelébe menni, mert egymással vannak nagyon elfoglaltva. Karöltve sétálnak végig a tenger partján, Tel Aviv határáig és egyedül akarnak lenni szerelmükkel és bensőjük zenéje pattogóbb és frissebb és hezagóbb is, mint Tel-Aviv város orches terének játéka.

Én is végigmegyek velük a strandon és az én szívemben is zene hullámszik. A tenger sós levegőjét leheltem magamba és iszom hullámaránk zúgását és boldog vagyok...

Reggel hat órákor visszautaztam Damaszkuszba, ahol nincsenek asszonyok, nincs zene és nincs strand. Ahol arab barátaim várnak, akik elhisznek majd a puztáta...

Isten veled Tel-Aviv, te fehér város, Isten veled! Isten veled Kelet Sae-Rémoja és Kiránonom, hogy Isten adjon boldog új esztendőt nekéd!

tovább vegetál idegen ellenőrzés alatt. A nacionalisták nemcsak hajlandók a kormányban közreműködni, hanem ezt követelik is. Nem tesznek a középpártoknak ajánlatokat, de hajlandók azokkal együttműködni, ha céljikat figyelembe veszik.

Lyon, szeptember 28. A szocialista többségű városi tanács ismét felszólította Herriot, nyilatkozzék, miként tartja lehetségesnek a Poincaré-kabinetben való részvételét. Zárt ülésen nyilatkozatot olvastak fel, amely leszögezi, hogy Herriot nyilvánvalóan a többség akarata ellenére hivatalában igyekszik maradni.

— Adomány a Kisebbségi Ujságírószervezet szanatórium-alapjának. A „Temesvári Hirlap“ szerkesztősége a rapokban irodalmi matinéet rendezett, melynek tiszta jövedelme gyanánt a mai napon 4194 lejűt küldött be a Kisebbségi Ujságírószervezethez azzal a rendeltetéssel, hogy ez összeg a Szervezet létesítendő szanatóriumának céljaira fordíttassék. Az adományt ezuton mond közönetet a Szervezet vezetősége.



Chlorodont fogpaszta, Chlorodont fogpor, Chlorodont szájvízkivonat

**330 lei** Valódi bőr iskolai- és aktatáska **330 lei**  
a CORSO-BAZÁR-ban, Cluj, Regele Ferdinand 17.



# SPORT

## Reflexiók a Haggibbor kétnapos bukaresti vendégszereléséhez

Mit mond Frontz Döme, a Haggibbor trénera

Amint jelentettük, a Haggibbor az első nspi irreális körülmények közt szenvedett vereség után vasárnap a bajnok Juventus-sal mérte össze erejét és azt heroikus küzdelem után 1:0 (1:0) arányban megérdemelten legyőzte. A Haggibbor diadalának élénk visszhangját adta az egész ország sportközvéleményében és a rövid dekadencia és visszahanyatlás után ismét erőre kapott a Haggibbor futballtizenegyes, ezzel a teljesítménnyel végleg megerősítette helyét az ország legelső klasszis futballcsapatai között.

Bukarest kitűnő bajnokcsapata a Juventus a legelső klasszis román játékosokon kívül olasz és magyar futballistákból áll és az együttes trénera Hlavay György, a magyar válogatott csapat többszörös tagja. Az ismeretlenség homályából rövid idő alatt az ország legjobb együttesévé nőtte ki magát a Juventus, amely, ha technikában nem is érte el a Kinizsi klassziséját, gyorsaságban, lendületben és tempóbirásban felülmulta azt. A Juventus legyőzése eddig csak a Kinizsinek sikerült és most a Frantz Döme keze alatt nagy fejlődésen átment Haggibbornak volt megadva, hogy a főváros bajnokcsapatát térdrekenyszerítse. És a győzelem értékét sokszorosán meghatványozza az a körülmény, hogy a pihenő Juventus-sal szemben egy utazástól és játéktól elesigázott Haggibbor állt ki. A szombati vereség után 4-5 gólos Juventus-győzelmet jósolt a bukaresti sajtó és a Haggibbor esélyei a fogadások szerint 1:5 aránylottak.

Megkérdeztük Frantz Dömét, a Haggibbor kitűnő trénerét, aki a bukaresti diadalról a következőket mondotta:

„A csatársor szintelen játéka következtében első-napon, az Olympia fiatal, lelkes játékosai ellen nem juthattak érvényre a Haggibbor kvalitásai. A csapatot egyébként is teljesen depri-málta a fantasztikus lokalpatrióta bíró, aki már az első percekben adott kétes tizenegyes-sel igyekezett eldönteni a mérkőzés sorsát. Arra pedig még nem volt példa a futball történelmében, hogy egy kapufáról visszapatánáló labdát, amelyet a bíró már előzőleg öfside címén lefúj, a közönség terrorjára gólnak deklaráljon.

A Juventus ellen azonban — mintha csak kísérletnek volna a csapatot. Oly magasnívójú remek akciókban bővelkedő és lelkes játékosok produkáltak a csapat, amely az elbizakodott és utóbb kapkodó Juventus-sal szemben megérdemelt győzelemhez juttatta a Haggibbort és különösen a második féldobben, midőn a „robuztus, óiás-termetű Juventus-legények végső rohamaikat intézték a Haggibbor-kapu ellen — valóban emberfeletti műveltek. A Juventus-játékosok a kétségbeeséstől elfogult arccal, állati hangokat hallatva küzdött a kiegyenlítésért és örökké emlékezetes marad az utolsó korner a Haggibbor ellen, a 44 percben midőn 10 játékos vivott a levegőben hallatlan küzdelmet a labdáért.

A legnagyobb meglepetést a bukaresti publikum keltette, amely szűnni nem akaró óvációban részesítette a Haggibbort. Rosenfeld remek védésait, a két hátvéd tőrőlélő rugásait, Klein pompás fejeseit állandó tapsvihar tödvö-zölte és a meccs végén a pályára tóduló nézők százai vállakon vitték a Haggibboristákat öltözőikbe. Az öltözőkben és az öltöző előtt leir-hatatlan jelenetek játszódtak le. Ismeretlen, soha nem látott emberek csókolóztak örömkö-ben a játékosokkal és a gyöngébb idegzetűek s rítak valósággal az utolsó husz perc gyilkos küzdelmének hatása alatt. És valóban én már régi sportember vagyok, sok mérkőzésen részt vettem, de még ilyen elkeseredett u'olsó leheli-tig folyó küzdelmet még nem láttam.

Egyénileg, — ha már ki szabad velakit emelni — úgy Rosenfeld Ferenc, az ismét fénykorát élő Wesel, Pollák, Klein, Braun, Fahn, Farkas, Reményi és Rosenfeld Lajos re-mek játékaról emlékezem meg.

## Ismét parlamentáris kormány alakul Prágában

(Prága, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Beavatott körök szerint Czerny hivatalnok-minisztériuma már csak néhány napig marad hivatalban. Utódja minden valószínűség szerint Svehla lesz, aki parlamentáris kormányt fog alakítani. A Svehla-kormány listáját a következőképpen kombinálják: Benes külügy, Eoglis pénzügy, ezenkívül három cseh agrárius, két cseh néppárti, egy tót néppárti, egy nemzeti demokrata és egy iparpárti.

Az új kormány, amely legkésőbb a jövő hónap elején megalkul, nem foglalja magában a német kisebbség képviselőit, amiből az tűnik ki, hogy a tervezett cseh-német koalíció nem jött létre.

## Egy játékos, aki nyer...

Rubinstein Akiba, a világhírű zsidó sakkmeister nyilatkozata a sakkról, a számolásról, a cionizmusról és az antiszemitizmusról

(Budapest, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Szegény Rubinstein! Merev arccal ül partnerével szemben, a szemüvege mögül hatvannégy mezőre oszlik a tekintete, a sakk-óra ketyeg, a természet elfüllesztette a füst, hatalmas gondok viharzanak homlokán, — de odakünn már felragyogott a nap, a természet első nyári üzenete a spongyává ázott város számára, az emberek felderültek és vidorabban csilingelnek a villamosok és szegény jó Rubinstein, neki muszáj sakkozni, muszáj ráfeszülni a hatvannégy kockára, játszani végkimerülésig, bandázs nélkül.

(Rubinstein sakkol)

Én nagyon sajnáltam. Szegény, szomorú zsidó, olyan feje van, mint egy vidéki hittan-tanárnak és olyan a teste, mint akármelyik pesti rőfösé, lomha, puha és kényelmes. Künn a városban egymást érik a kényszerügyeségek, tisztos nagyapák ugrálnak le az emeletről, te-rebélyesedik és kipusztíthatatlan gyökeret ereszt a krach és Rubinsteinnek az a legnagyobb gondja, hogy a vezérgyalog leítse a bástyát! Végre remis lett. Rubinstein szomorú volt, a partnere diszalmasan mosolygott. Felcibélődött és kiment a szabadba. Utána mentem. Vigyázva és megfontoltan lépdelt Rubinstein a köveze-ten. Ilyenkor mindenféle baj érhet egy sakk nagymestert, egy paraszt leütheti, ha szépen szembekeverül vele és nem egy vonalba a postás-sal, aki egy magyar királyi futár. A rendőr lova is csinálhat némi kellemetlenséget, mert ha a villamos-váltóigazgató egyet előre lép, akkor a rendőrlő nyugodtan odaléphet a járdá-sziget szélére és a következő lóugrással sakkot adhat Rubinsteinnek, aki éppen azért meggyor-sította lépteit és rosált egy gázlámpával. Mi-után így nyugalomba jutott, megszólítottam a mestert, oldalt léptem hozzá, amit nyilván rossz néven vett, mert parasztnak tarthatott és egy parasztnak csak akkor van joga oldalra lépni, ha út, én pedig nem ütöttem. Bemutit-koztam.

(Szeretne Palesztinában élni)

— Habe die Ehre! — mondta. Együtt sétáltunk tovább a Gellért-hegy alján, ő a királynő és én a király. A jóisten nagy sakk-táblájának két szélére pedig szabályszerűen fel volt állítva a Gellért-hegy-bástya és a Halász-bástya! Halkan megindult belőle a szó, hogy 1888-ban született Oroszországban és már öt-éves korában sakkozott. Öntudatos zsidó és cionista, szeretne Palesztinában élni és sakkozni az arabokkal. Elmondta, hogy a cionizmus va-lamennyi vezére jó sakkos, ő már játszott Weizmannal, Usischkinnel és Szokolovval, persze legyőzte az egész cionizmust. Dicserő a magyar sakkosokat, Maróczyt, az elhunyt Breuert és kijelentette, hogy nagyon jól éri magát Budapesten.

— Nem tudja a sakkot? — kérdeztük. Sokáig gondolkodott.

— A munkát nem szabad megenni. Nekem a sakkjáték munka. Kényér. A megőshetesev. Megkért, hogy ezt ne irjam meg. Készséggel megígértem, hogy ezt nem fogom megírni.

Királynő gambitnyitással kinyitotta a ciga-rettatárcáját és megkínált.

(Az iskolákba vezessék be a sakkot)

— Minket, sakkmestereket azsal vádolnak, hogy egyoldalú a műveltségünk. Kérem előfija-

mag ezt. Sokval többet tudunk, mint más ember, mert a sakkjáték fegyelmelzi az agyat és előnyösen befolyásolja a memoriát. A sakkos embernek sok előnye van a nem-sakkoshoz föött. Gyorsan fejt rejtvényeket. Gyorsan aperci-piál. Jól számol. Jobb a tájékozódó képessége, meg-marad az agyában, amit olvas. Figyeje meg, hogy a sakkosok kilenvenkilenc százaléka tes-zél legalább még egy nyelvet az anyanyelvén kívül. Nagyon ritka a kártyás és az iszákos sakkos. Ezeket a tulajdonságokat én a sakk-játék hatásának gondolom.

Az iskolákba be kellene vezetni a kötelező sakkoktatást...

Egy csellel leütötte a hamut a cigarettájá-ról és tovább b-s-élt:

— A sakk élesíti az agyat és logikusá teszi a gondolkodást. A sakkosok szolidárisak egymással és testvéreknek tekintik egymás! A tábla előtt megezüik az antiszemitizmus és minden politikai előítélet. Parisban békében sakkoznak egymással emigráns orosz tisztek és kommunista menekültek. A sakk közel hozza a lelkeket.

— Természetes! mondom. A sakkosok nem egymást ütök le, hanem a sakkfigurákat...

— Őa sakkol? — kérdezi.

— Igen.

— Akkor maga nem lehet rossz ember. Aki a sakkot szereti, az rossz ember nem lehet.

Ez az, amiben téved Rubinstein mester! Elmond am neki, hogy egyszer sakkpartnereim törték a kegyeremre. Nem akarta elhinni, majd ezzel vigasztalt:

— Az illetők nem lehetnek jó játékosok. Biztos pancoserek voltak...

Ebben viszont neki volt igaza.

(Fél a Halászbástyától)

És elbuc-uttunk. A mester egyenes vonal-ban visszaindult a Gellért-szülő felé. A Ha-lászbástyára nem mert felmenni. Mit lehet tudni, az a Bástya még leütheti őt. Éa ott maradtam, a Halászbástya sakkot adott nekem. És akkor ott egy fehér kökocótán megjelent egy fekete királynő. Egy darabig várt, aztán egy futószaru mozgékony ur csalszkozott mel-léje. Megcsókolta a kezét. Sokáig beszélgettek bizalmas kettősséggel, amíg a királynő férje is megjelent a bástyával egy vonalban. Dühösen nézett a feleségére, mert ő egyszerre csak egyet léphet előre, hátra vagy oldalra. Ezért nem tudta őket utólrni.

A fekete ruhás királynő, nyilván feirelépett. Bementem a városba. Éppen akkor hozták a lapok, hogy a rendőség kütötte a vezérgya-logot a malomtrósat sakktablejáról...

Bec-anatot kérek. Mióta Rubinstein Akibát meginterjuvoitam — sakkban gondolkodom.

Faragó Sándor

— Megalkult Nagyvárad állandó vá-lasztmánya. Nagyváradról jelentik: Tegnő délután megalakult Tulbure György polgár-mester elnökletével az állandó városi választ-mány. Alpolgármester lett dr. Soos István, pénzügyi tanácsos dr. Egri Gergely, gazdasági tanácsos dr. Edegyi Sövér, az ipariügyi osztá-y elő-járója lett dr. Rozvány Jenő, népjóléti dr. Havas Andor, kultúra és iskolaügy vezetője Crecium Andor lett, a technikai ügyosztály élé-e pedig Spitzer Benjamin került.

## Kilen tanuló

(Cluj-Yol tudósítójától.) párt képviselő tanügyi in-p magyar iskola kivál érdekes ezená or a k beszélgetés l

Sándor a közokta'ást tanügyi in-p nulék felvé hatáskörébe ilyen rendéle nem hozta

Az in-p hoznom, má terjesztem e nem akarom

Sándor kollegium m megtiltja, h vegyenek...

Az in-p osztályban n nélkül tová osztályba in az igazgató kel, hogy iskolákba k

ket. (Ez t vora'ok k. Sándor gyen intézt

Az in-sitoték. A vételes ind

Sándor kassa világ anyanyelvét nyelv meg

A K tudósítójá Kelet ar vári orto totta. Au a balsó b prefektur váratott amely a do t, csu arra szor feltételek jővőben kolozsvár zásra, a ső egy a tus a két tette vol art a hit hogy eg hozta n prefektu zóniájá

Epp többsége dr. Fico lák Sár dor, Ne Jakab, Rosenfe hím, S vitz Gá Weinste menel, F Kálmán Igácz,

Weisz Adolf uriszabóságát áthelyezte Galea Regela Ferdinand 17. sz. alá

# Kilencven százalékban visszautasították a zsidó tanulóknak magyar iskolába való felvételi kérvényét

## Sándor József szenátor polémikája Seni tanügyi inspektorral

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Sándor József szenátor, a magyar párt képviselőtársaságának tagja, a magyar tanügyi inspektorral, akivel a zsidó tanulóknak a magyar iskolákba való felvétele kérdésében rendkívül érdekes beszélgetést folytatott. Sándor József szenátor a következőképpen volt szíves elmondani a beszélgetés lefolyását:

**Sándor József:** Egy bukaresti jelentés szerint a közoktatásiügyi miniszter rendeletet adott ki a tanügyi inspektoroknak, amely szerint a zsidó tanulók felvételi kérvényeit a tanügyi inspektorok hatáskörébe utalja. Kérem, hogy az inspektor us is egy ilyen rendeletet és ha igen, mi az oka annak, hogy nem hozta nyilvánosságra?

**Az inspektor:** Főlegesen volt nyilvánosságra hoznom, minthogy én amúgy is jóindulatúlag felterjesztettem ezeket a kérvényeket a miniszterhez. Én nem akarom vállalni az elintézés ődíját.

**Sándor József:** De a kolozsvári református kollegium májusban egy rendeletet kapott, amely megtiltja, hogy zsidó gyerekeket az intézetbe felvegyenek...

**Az inspektor:** Azok akik az V. VI. és VII. osztályban már a kollegiumban jártak, kérvényezés nélkül továbbra is felvehetők. A I., II., III. és IV. osztályba iratkozó zsidó növendékek szülei azonban az igazgató és inspektoron keresztül felvételért kell, hogy folyamodjanak. Az állami és a Területi iskolákból azonban nem szabad átvenni növendékeket. (Ez természetesen a többi magyar iskolákra is vonatkozik.)

**Sándor József:** Az eddigi felterjesztéseket hogyan intézték el a minisztériumban?

**Az inspektor:** Legnagyobb részüket visszautasították. Csak egy párat fogadtak el, rendkívül kivételes indokok folytán.

**Sándor József:** De kérem, a törvény 35. szakasza világosan megmondja, hogy a gyermekek az anyanyelvük szerint vendők fel és hogy az anyanyelv meghatározására a szülő illetékes, amiké azt

a nemzetközi statisztikai kongresszus is elhatározta és ahogyan a magyar állam is csinálta a népszámlálást.

**Az inspektor:** A román állam az 1920. évi népszámlálást fogadja el alapul, amelyből a legtöbb izraelita vallású egyén zsidó, vagy román nemzetiségűnek vallotta magát.

**Sándor József:** Az a népszámlálás az erőszak és terror idejében és jegyében történt. Jelenlétemben is magyar embereket írtak be romának, úgy, hogy fel kellett szólnom ellene. Itt jogról van szó, amelyet teljesíteni kell.

**Az inspektor:** Kérem, legyen meggyőződve szenátor ur, hogy a legtöbb zsidó szülő reális belátással szívesen küldi gyermekét románnyelvű iskolába.

**Sándor József:** Feltevé, de meg nem engedve, hogy ez így van, akkor is pedagógiai szempontból rendkívül nehéz, hogy a zsidó gyermek az új nyelvet és a tantárgyakat egyszerre tanulja.

**Az inspektor:** A zsidó gyermekeknek nagy nyelvtalentuuk van és könnyen megtanulják a román nyelvet. Ahogyan Magyarországon, Franciaországban és Németországban a zsidók, franciák, magyarok és németek lettek, épp úgy lehetséges, hogy itt románok legyenek.

**Sándor József:** Ez évszázadok alatt történt. A magyarokkal még a honfoglalás idejében jöttek be a zsidók. Az asszimiláció nemzedékek alatt önként és nem erőszakkal ment végbe. Egyébként tudjuk mi, hogy a fiellenállás nem a miniszternél és nem is annyira ottkaél, mint Nae Dumitrescu urnál van, aki, mint a kisebbségi osztály feje, valóságos csapás, kivált a magyar kisebbségre nézve. Felbatalamáz-e ön arra, hogy a tanintézetekkel közlök az inspektor ural folytatott beszélgetéssmet?

**Az inspektor:** Igen.

**Sándor József:** Szenátor, miközben ezt elbeszéli, már indul is az egyik magyar tanítészhez, hogy annak igazgatóságával Seni inspektor kijelentését közölje.

# A kolozsvári hitközségi affér epilógusa a rendőrprefekturán

## A képviselőtestület többsége memorandumban fordult a rendőrprefektushoz

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) Részletesen beszámolt már az Uj Kelet arról a sajnálatos afférról, amely a kolozsvári ortodox hitközség belső békéjét felborította. Amint ismeretes, a hitközség elnöke ebben a belső hitközségi ügyben a kolozsvári rendőrprefektura beavatkozását kérte, ami nem is várható megársa. A rendőri intézkedésnek, amely a hitközségi elnök adstaira támaszkodott, csupán figyelmeztető jellege volt és csak arra szorítkozott, hogy precizozza azokat a feltételeket, amelyek alapján a hitközség a jövőben gyűléseire engedélyt kaphat. Egyes kolozsvári sajtóorgániumok, nyilván sugalmazásra, a rendőrprefekturának ezt a rendelkezését úgy állították be, mintha a rendőrprefektus a képviselőtestület határozatát felfüggesztette volna. Ezek a tendenciós cikkek könnyen azt a hitet keltették volna a közvéleményben, hogy egyrészt a képviselőtestület illegálisan hozta meg határozatát, másrészt a rendőrprefektus beavatkozott a hitközség autonómiájába.

Éppen ezért a képviselőtestület tagjainak többsége, számszerűen harminchatan és pedig: dr. Fischer Tivadar, Grünfeld Ansel, dr. Polák Sándor, Feuserstein Samu, Grünwald Izidor, Neumann Mór, dr. Kohn Hillel, Schwarzdor, Rosenzweig Emanuel, Sebestyén Dávid, Jakab, Rosenfeld David, Klein Mózes, Dávid Abraham, Schmill Lázár, Rosenthal Gyula, János, vitz Géza, Kain József, Guttmann Márton, Weinstein Mór, Fánkel Emanuel, Wohl Sándor, Roos Izák, Kepecs Samu, Goldberger Kálmán, Náthán Lajos, Löwinger M., Schwartz Igaác, Kertész Márton, Deutsch M. Károly,

Farkas József, Stauber József, Rosenberg Lajos, Schwarz Márton, Landesmann Lajos, Fruchter János és Weisz Gyula terjedelmes memorandumban fordultak a rendőrprefektushoz, amelyben részletesen ismerik az affér egész háttérét.

A memorandum a hitközségi elnök beadványával szemben megállapítja, hogy a képviselőtestület szeptember 19-iki gyűlése szabályszerű engedélyt és szabályszerű elnöki meghívó alapján ült össze és azt az elnök, az elnök távollétében szabályszerűen vezette le. A képviselőtestület határozatával foglalkozva, a memorandum leszögezi, hogy a határozatot 36-an szavasták meg, tehát az egész képviselőtestület abszolút többsége és abban a hiedelemben, hogy az előjárás, ilyen körülmények között, ideiglenesen egy öttagú bizottságot jelölt ki az ügyek vezetésére.

Adler elnök — írja tovább a memorandum — tehát tudatosan és rosszhiszeműen informálta a rendőrprefektust, amikor azt állította, hogy engedély nélkül tartottunk gyűlést és erőszakkal akartuk magunkhoz ragadni a hitközség vezetését.

A memorandum befejező része megállapítja, hogy csak az elnöknek állott érdekében a sajtó egyrészt úgy informálni, hogy a rendőrprefektus felfüggesztette a képviselőtestület határozatát. Ez a hamis beállítás egyrészt igen kellemetlen atmoszférát teremtett a zsidóságban, másrészt pedig megrálgalmazta a rendőrséget, azzal, hogy olyan szándékot impuált a rendőrprefektusnak, mintha bele akart volna avatkozni a hitközség beléletébe.

Éppen ezért — fejezi be a memorandum — arra kérjük a prefektus urat, tegye meg a szükséges intézkedéseket, hogy a rendelkezéséről beszámoló hamis tudósítások nyomán keletkezett téves hiedelem eloszoljék.

Az ügy epilógusához tartozik az is, hogy a memorandum aláírójaként szereplő 36 képviselőtestületi tag, ugyancsak a mai nap folyamán beadvánnyal fordult Adler elnökhöz, amelyben kéri, hogy az alapszabályok értelmében a képviselőtestület rendkívüli ülését, a legrövidebb időn belül hívja össze. Ennek az ülésnek tárgysorozata a szeptember 19-iki határozata végrehajtásának akadályairól való beszámoló és az ezzel szembeni állásfoglalás megvitatása lesz.

# Uj világvárosi bár nyílik meg Kolozsváron

## A Metropol kávéház egy elkülönített részében rendeznek be kabaré

A korokkal és emberekkel nemcsak a szokások, hanem a szórakozások is megváltoznak. A monumentális korszakok emberei a nagy tragédiákban és klasszikus vígjátékokban élték ki kedvelési és szórakozási hajlamaikat, míg a mai ideges, szaggatott, nyugtalan és nyugtalanító korszak emberei inkább impresszionista színekben, helyesebben színfoltokban, az élet részleteit és nem egyetemességét tükrözőtő játékokban találják meg gyönyörűségüket.

Ezért lett a mai kor legjellemzőbb szórakozó helye a bár és a kabaré, a táncos lokál és a revü-színház, amelyek a legkövetkezőben elégitik ki a kifáradt emberek pihenési igényeit. Ma már az összes világvárosokban éppen ezért küzdenek valósággal a színházak és ezért kerül a nyugalmas polgári kávéházak helyére a kabaré és a bár.

Kolozsvár, ez az egyre fejlődő és nagyvárosiasodó centrum mindezekig nélkülözöte egy igazán nagyszabású és a mai városi ember igényeinek megfelelő kabaré- és bár-helyiség megnyitását, azt a feszült és mégis megnyugtató atmoszférát, mely zsongítólag hat az idegekre és legalább hangulataiban enyhíti azokat a korlátokat, melyeket a konvenciók raknak vállukra.

Ez a hiány most végre el fog tűnni Kolozsvár mulató életétől is, mert mint értesítjük, a Metropol kávéház tulajdonosai egy valódi világvárosi nivóra mozgó kabaré és bár rendeznek be a kávéház egyik elkülönített részében. Ez az új kabaré pénteken este nyílik meg, amely egy külsőszobában, mint a város programjával, sok külföldi főnyes lokállal fogja felvehetni a versenyt. „Metropol bár” lesz a címe az új kabaréknak. Természetesen a kávéház továbbra is megmarad és csupán az újonnan átalakított felcsőzt alakítják át a kabaré céljaira, melyet építészetiilag egy oldottak meg, hogy a kávéház minden részéből kitűnően lehet majd látni az előadást. Az új kabaré stolid és a lakdi találkozáshely lesz, de emellett előadásait változatosak és színesek lesznek. A tulajdonosok máris laszerződtek Budapestről a kitaláló Iványi-kvartettet, Virág Ecsőt, a Royal orfeum híres komikusát és még számos neves művészt. A műsort a sláger-számokon kívül a Sisters von Durée tánc szkece és egyéb külföldi arista számok fogják kiegészíteni. Természetesen előadás után tánc is lesz, amelyben a közönség is részt vesz. A kabaré helyisége egyúttal áttérül is fog szolgálni a legmegnyitása elé a kolozsvári közönség a legnagyobb érdeklődéssel tekint.

— Primo de Rivera nélkül alakul meg az új spanyol kormány. Madridból jelentis: Az új megalakítandó kormánynak nem Primo de Rivera lesz az elnöke. Primo de Rivera a rangfokozatának megfelelő tisztséget fog betölteni, de hogy a politikába beavatkozassék. Hogy kit neveznek ki helyébe kormányelnöknek, az egyelőre még kérdéses.

\* Chalucmatiné. A c'uj ifjúsági egyesületek e hó 10-én délelőtt az építómunkások helyiségében nagyszabású matiné rendeznek, kiünő művészek és művésznők fellépővel. A programot legközelebb közölni fogjuk.

# Katonatiszti ruhákat olcsón fest kakira Czink, Cluj

## HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.  
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő  
Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.  
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Szerda

5687. Tisri 21.  
Hosana rabba  
1926. sept. 29.

### Glasner Mose emléknapija

A Zsidó Nemzeti Szövetség kulurbizottságának felhívása

Harmadik éve immár, hogy Glasner Mose megért az ősi rögöz. Az az időbeli távlat ez, amikor az egyéni fájdalom mellett főlebb szívünkben az akarat, hogy a Mester páratlan népszerűsége, nagy lelke, hívő áhitata az élőkbe is átplántálódjon. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség tavaly Marosvásárhelyt megtartott konferenciája elhatározta, hogy a vezér emlékére kulturális intézményt létesít. Legmúltabb kezdeti intézmény ez azon az uton, amelyen haladnunk kell, hogy Glasner Mose szellemét megközelítsük. A szövetség kulturális bizottsága a harmadik évforduló alkalmából körlevélben hívja föl a helyi csoportokat, hogy az erdélyi zsidó nemzeti mozgalom „tanítója, patriárkája, vezére és hőroza” emlékének eszén méltó módon, ama isentiszteleték keretében ünnepeljék, amelyek fájdalommal emlékeztetnek vissza e napra, amikor rabenu Mose váratlanul meghalt.

A Szövetség Kulturális Bizottsága felhívja Glasner Mose Erdélyben élő tanítványait, hogy a konferencia határozatának szellemében:

1. Sömini aceret napján gondoskodjanak Glasner Mose emlékének templomokban, imaházakban, egyesületekben s minden más alkalmas helyen leendő megemlékezéséről.

2. Szimchat Tóra napján a Glasner Mose kulturális történeti adakozások a Tora előtt.

3. Gondoskodjanak az emléklapok pénzbeli megváltására által bizonyos összegek gyűjtéséről.

Mindenütt alakuljanak Glasner Mose emlékbizottságok, lehetőleg ott élő tanítványainak bevonásával, akik az ünnepeket követő héten erre az alpra gyűjtést rendezzenek.

Bizonyos, hogy most, főleg az intézmény gazdasági megalapozásán van a hangsúly. A szövetség ezton is arra kéri mindazokat, akik előtt szent és becses Glasner Mose emléke, hogy adakozzanak az alap javára. A begyűjtött összegek a „Glasner Mose emlékalap” számlájára utalandók át a Banca Marmorosch bankházába.

— Mitilineu külügyminiszter hazaérkezett. Bukarestből jelentik: Mitilineu külügyminiszter tegnap este Bécsből hazaérkezett. A pályaudvaron Csehszlovákia bukaresti követe, Valeanu tábornok közlekedési miniszter és a külügyminisztérium tisztviselői várták Mitilineut.

— Eredményesen folynak a cseh-magyar kereskedelmi tárgyalások. Prágából jelentik: A cseh magyar kereskedelmi tárgyalások tarifális részének vitáját ma ismét megkezdték. A két delegáció plenáris ülést tartott, amelyen megbeszéltek a további teendőket. A vasúti bizottság, hir szerint, eredményesen befejezte tárgyalásait. A határforgalom kérdését is jóformán megoldották már, az állategészségügyi kérdést pedig a tarifális kérdések elintézése utánra halasztották.

— Francia egyetemi halgatók Kolozsváron. Keleti tanulmányutjából visszajövet tizenegyet francia diák s köztük két diákiskolászony szállt ki tegnap Kolozsváron s Tuffli városi tanácsos s a kolozsvári román diákok delegáltjainak kaulozolása mellett megtekintették a várost. A diákok a párisi, lille-i és strassburgi egyetem különböző fakultásából rekruálódtek s már egy hónappal ezelőtt indultak el Párisból Bécsen, Budapestn ke-

resztül. Balgrádba, Szófiába, Konstantinápolyba, ahonnan tíznapi tartózkodás után Konstanán és Bukaresten keresztül Kolozvárra érkeztek. Este a Newyork étteremben fényes bankettel vendégelte meg a diákokat a város, ahol Tuffli tanácsos meleghangu francia tószállal közönlötte őket. Utána Comte de Laigne francia konzul szólott a diákokhoz s áltette Románia királyát és királynéját. Fel-szóaltak még dr. Garofeanu jessi i egy. m. tanár, Bratu egy. professzor, továbbá a francia diákok nevében Camille Ernst, aki a kirándulokat vezető és a román diákok nevében P. Ramneiatu, az orvos-tanhanggatók egyesületének elnöke. A kitűnően sikerült és meleg hangulatban lefolyt ünnepi vacsorán jelen voltak még Cornel Aurél, Creininian readó-prefektus, Jeanel professzor, Leoké gyárigazgató és mások. A diákok ma reggel utaztak vissza Párisba.

— A temesvári Zs. N. Sz. közgyűlése. Temesvárról jelentik: Vasárnap délután hat-órakor a tagok nagyszámú részvétele mellett tartotta a Szövetség helyi csoportja a nyári szünet után első választmányi gyűlést. Dr. Weil Adolf elnöki megnyitójában ismerteti a Palesztina-munka jelenlegi helyzetét, valamint a Keren Hajjeszód központi kuratóriumának akcióját. A jelenlevők Taub Ábrahám javaslatára azonnal 26 fontot jegyeztek le a Keren Hajjeszód részére, egyben elhatározták, hogy a választmány meg nem jelent tevéseit fogják elsorban öndíjazásra felközlíteni. Dr. Nobel Sándor bejelenti, hogy a Szövetség központi irodája felkérte, hogy a konferencián az antiszemitizmusról és annak leküzdéséről terjedelmes referátumot és határozati javaslatot készítsen. A választmány örömmel vette tudomásul, egyben felkérte dr. Nobelt, hogy ezt a kongresszusi hítközsége Timisoarán megtartandó nagygyűlésre is bejertesse. Kauffel Ernő titkár ismerteti a KIB határozatait a konferenciára vonatkozóan. Kérni fogják, hogy a konferencia, tekintettel számos delegátus elfoglaltságára, csak két napig tartson, de teljes napon át. Ugyanekkor határozatba ment, hogy a delegátusválasztásokat vasárnap, folyó hó 3-án és 4-én, hétfőn tartják meg. A chaluca alap javára rendezendő ünnepélyt október 10-én tartják meg. Ezután Kauffel Ernő titkár számolt be a választmányának a Szövetség munkájáról, amelyet az elmúlt ülés óta végeztek. Igen szép eredménnyel zárult a Keren Kajemet újvi skóciója és az elmúlt hat hónapban tetemesen meguövedkedett. A gyűlés ezután végetért.

**A MA**

Marosvásárhely egyetlen napilapja. Legelterjedtebb újság. Hirdessen A MA-ban. Kiadóhivatal Marosvásárhely. Főtér 35.

— Uj becsítés alapján rendelik el az árverést a nagyváradi Löblé-szeszgyár ellen. Nagyváradról jelentik: Ismeretes, hogy a kincstár elrendelte a Löblé-szeszgyár elárverését és az árverés napját október 1-re tűzték ki. Az árverést elrendelő végzés ellen számos hitelező, azonkívül dr. Zigre Miklós tömeggondnok, továbbá Löblé László képviselőtében dr. Lázár Aurél felfolyamcással írték a törvényszékhez. A törvényszék a hitelezők és tömeggondnokok felfolyamodásait elvi okból elutasította, azonban helyt adott dr. Lázár Au el felfolyamodásának, amelyben Lázár dr. arra hivatkozik, hogy a gyár és a berendezések szakértői megbecsülésének elrendelését még jun. 30-án, tehát jóval az árverés elrendelése előtt kérte a telek-könyvi bizottságtól, azonban érdemben határozatot nem hoztak, holott erre a végrehajtási törvény 160. paragrafusa értelmében kötelesek lettek volna. Ezen az alapon a törvényszék az árverést elrendelő határozatot megsemmisítette és utasította a járábíró-ságot, hogy a gyárat két héttel szakértővel becsültesse meg és a becsülés alapján rendelje majd el az új árverést.

\* Röntgentanfolyam Cujon. Dr. Herskovi's Röntgenlaboratóriumában (Str. Juliu Maniu 23.) nov. 1-vel Röntgentanfolyam kezdődik.

— Megalakult az új lengyel kormány. Varsóból jelentik: Bartel megalakította kormányát, amelyben az összes eddigi miniszterek helyet foglalnak. A kormány esztűrtökön mutatkozik be a kamarának és ha a belügyminiszter és közoktatásügyi miniszter elleni bizalmatlanságot megszüntetik, akkor felcsatolják a parlamentet és kiírják az új választásokat.

— Súlyos autószerencsétlenség a kolozsvár-feleki országúton. Tegnap este súlyos kimeneteli autószerencsétlenség történt a kolozsvár-feleki országúton. Egy magyar autó, amelynek sofőrje utasokat vitt Tordara, nekiment egy fanak és felborult. A sofőr koponyatörést szenvedett és az egyik utas is súlyosan megsérült. Mindkettőjüket be szállították a kolozsvári klinikára. A katasztrófát az idézte elő, hogy a sofőr részeg volt.

— Megalakult a csehszlovákai cukorkartell. A csehszlovák nyerscukorgyárak és cukorfinomítók tegnap Prágában kartell alapítottak, a jövő évi cukorkampány felosztására. A szlovenszói cukorgyárak kontingense a tegnap bejertezett tervezet az rint körülbelül husz százalékkal magasabb, mint a múlt évben volt.

\* Évzárás a Keren Kajemetnél. A Keren Kajemet a Lajszaráll Erdélyrészi Irodája felelőlti az összes Keren Kajemet-bizásokat, hogy tekintettel a szeptember hó végével bekövetkező évzárásra, az eddig összegyűjtött és még be nem küldött pénzeket azonnal küldjék be. Császertinek lászka a szeptember hó utolsó napjára esett Szukoth ünnepe miatt ott, ahol a perselyűritését még erre az évre el nem végezték, az év zárását 1 héttel, október 8-ig meghosszabbítani. Ezen hét alatt pedig az összes kintlevő perselyek eredményes kifizetését elvárjuk, hogy ezzel is följavítsák azt az eredményt, amelyet 5686-ban a KKL érdekében felmutatnak. Október hó 8-ika után beérkezett adományokat már nem áll módunkban az elmult esztendő javára írni és ezért helyesen cselekszik minden KKL biztos, ha úgy a lebonyolított persely eredményét, mint a nála kintlevő összegeket sürgősen beküldi. Egyidejűleg felkérjük azon a KKL biztosainkat, akiknek birtokában idei KKL zsebkönyv áll, azoknak meg kell adni, hogy azokat sürgősen irodánhoz küldjék vissza, mivel több helyről megkeresés érkezett hozzánk, készletünk pedig kifogyott.

— Kramarz 1918 októberében dunai konföderációt akart létesíteni a Habsburgok vezetésével. Prágából jelentik: A „Nasa Revoluce“ ma szenzációs okmányokat közöl a régi császári és királyi külügyminisztérium levéltárából, amelyekből azt bizonyítja, hogy 1918 október 28-án, tehát a cseh önálló állam megalakításának napján dr. Kramarz és hívei a Habsburgokat nem akarták detronizálni, hanem dunai konföderációt akartak létesíteni Habsburg vezetés alatt. A lap közli Mont-long gerfi osztrák-magyar vezérkonzulnak 1918 október 28-án Andrásy Gyulához írott táviratát, amelyben közli, hogy a csehszlovák forradalmárok egy része a monarchia megújítását nem utasítja vissza. Ezeknek a köröknek a véleménye szerint a csehszlovák állam föderációt létesítene a többi állammal, még pedig a Habsburgok vezetésével. Ebben a föderációban Csehszlovákia kapná a vezető szerepet, azonban a németekkel szemben is bizonyos koncessziókat kellene adni, hogy őket az új viszonyokkal megbékítsék.

— Óriási erupció kísérletében újra kigyuladt egy petroliumszonda? Bukarestből jelentik: Bustenariiban tegnap egy motorszikkretól kigyuladt egy petroliumszonda, óriási erupció kísérletében, amely két kilométer körzetben valamennyi házat megrendítette. A szonda közelében tartózkodó 5 munkás súlyos égési sebet szenvedett. A kár több mint egy millió.

— Budapestn letartóztattak két millió kereskedőt. Budapestről jelentik: Rafael Oszkár és Rafael Tivadar milliárdos vasnagykereskedőket sikszítés és hitelezési csalás miatt a rendőrség letartóztatta, mert egy nemlétező részvénytársaságra iratták át ingatlanukat és fizetéseketlenlenséget jelentettek be. A cégen kétszáznyolcvanhat hitelezőnek van követelése, összesen ötözfélmillió magyar korona.

— Vilnát véglegesen Litvániahoz csatolták. Varsóból jelentik: Litvánia külügyminisztere Moszkvába utazott, hogy aláírja az orosz-litván barátságú egyezményt, amely a nem támadás elvén alapszik és elismeri Vilna városának Litvániahoz való tartozását. Vilna hovatartozása körül évek óta voltak polémiák és most ez a kérdés végre rendezést nyert.

### Külföldi gyermekkocsik

versenyárban a most megnyitott Corso Bazar-ban Cluj, Calea Regele Ferdinand 17.

# KÖZGAZDASÁG

## Erdély ipara felkészül érdekeinek megvédésére az új vámtarifában

### Az UGIR körlevele a kötelekbe tartozó gyárakhoz. Október 20 után kerül parlament elé az új vámtörvényjavaslat

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 28. Az Uj Kelet tudósítójától) Ertesüléstük szerint a kormány legfőbb vámbizottsága még szeptember 30-ig befejezi az új vámtarifa előkészítő tárgyalásait. A különböző albizottságok által előkészített anyagot október 10-ig Manólescu pénzügyminiszterhelyettes felülvizsgálja és újabb tíz napon belül letárgyalatja a legfőbb gazdasági bizottsággal, aminek megtörténte után az egész vámkomplexum minisztertanács elé kerül és a közeljövőben összetűlő parlament már az első javaslatok között tárgyalás alá veszi az új tarifát. A vámtarifa tető alá hozatala ugyanis azért sürgős, mert ennek alapján fogja Románia megkezdni a kereskedelmi szerződések megkötésére irányuló, régen esedékes tárgyalásokat. Minthogy a külföldi államokkal meginduló tárgyalások során Romániának is áldozatokat kell hoznia, amelyek főleg az ország iparát fogják érinteni, a különösen érdekelt iparágak már most igyekeznek összegyűjteni speciális adataikat egzisztenciális érdeksik megvédésére. A védekezési akciónak idejében való bevezetése érdekében az UGIR kolozsvári központja ma körlevélben hívta fel tagjainak a figyelmét a fenti körülményekre. A speciális adatok főleg a következő kérdésre kell vonatkozzanak:

megfelelő elhelyezési piacokként jelentkeztek és amelyekkel szemben a mi kormányunkat kell felkérnie az iparnak, az oda-beviteli vámkedvezmények kiszűrésére. Ezen államok felvételképességéről a rendelkezésre álló adatok szintén közlekednek az UGIR központi irodájával.

Ezen a két kérdésen kívül, amelyre öt példányban kell leküldeni a választ, az UGIR kéri tagjaitól az egyes iparágaknak belföldre vonatkozó termelési és fogyasztási adatait is, amelyekre az új vámtarifával egyidejűleg parlament elé kerülő vámszótár, esetleges tévedéseinek kiküszöböléséhez is szüksége lehet.

A tagjai által bejelentett adatokat az UGIR feldolgozza és illetékes fórumok elé terjeszti, hogy az új vámtarifa megfelelő részei a belföldi ipar érdekeinek figyelembevételével szolgáljon alapul a kereskedelmi szerződések tárgyalásánál. Ezek az adatok főleg azért szükségesek, mert ugye az egyes kormányfórumok, mint a parlament előtt igen heves harcok várhatók az egyes gazdasági érdekcsoportok képviselői között, különösen a mezőgazdaság és az ipar között, mert mint Manólescu államtitkár Kolozsváron létező az ipari anketon kijelentette, a termelési ágak produktivitása tekintetében ömaga minden alkalommal igyekszik és igyekszik fog kiemelni a racionális investációknak a nemzetgazdaság szempontjából lényegesen nagy jelentőségű, mindamellett a jelenlegi kormány többi gazdasági minisztereivel együtt Románia legfőbb gazdasági bázisát mégis a mezőgazdaságban kell látnia és a termelési ágak ilyen irányú értékelése kell, hogy befolyásolja őt is az új vámtarifa és a vámtörvényrevízió munkálatainál, mert csakis az ilyen módon elkészített vámtarifajavaslatot és vámtörvénytervezetet viheti a siker reményében a törvényhozó testületek elé.

Mely államok azok, amelyek az egyes gyárakat érdeklő termelési ágban fejlett iparral rendelkeznek és ilyen módon a kereskedelmi szerződéstárgyalások alkalmával minden valószínűség szerint kedvezményes behozatali feltételeket fognak a mi kormányunktól követelni. Ezen államok konkurrens iparáról és annak törvényeiről a rendelkezésre álló adatok csatolandók.

Mely államok azok, amelyek már eddig is Malmosok küldöttsége a liszt tarifájának leszállításért. Bukarestből jelentik: A közlekedésiügyi minisztériumban ma egy malmos küldöttség járt. A küldöttségben Arad-ról bíró Neumann, Temesvárról Prohászka vett részt. A küldöttség a liszt tarifájának leszállítását kérte. A közlekedésiügyi miniszter megígérte, hogy a lisztet az első speciális osztályból a d) kategóriába fogják sorolni. A liszt szállítási díja így is pontosan a duplája lesz a szeptember 15-ike előtti tarifának.

A vasúti tarifa elleni sérelmek orvoslása. A legfőbb gazdasági tanács, mint megírtuk, a CFR új szállítási tarifája ellen feladott általános panaszok jogosultságának felismerésével elhatározta az új vasúti teherárudijabás súlyosabb hibáinak revízió alá vételét, illetve kimondotta annak szükségességét, hogy a CFR vezérigazgatóknak szabadságról való visszatérése után az addig beérkezett iadokolt kérések részletes felülvizsgálat tárgyává teendők. Manólescu pénzügyi államtitkár is megígérte Kolozsváron az előtte tisztelegő kereskedelmi és ipari érdekeltségűeknek, hogy a maga részéről mindent meg fog tenni a CFR-tarifa tévedéseinek kiküszöbölésére. Ezzel kapcsolatban a Romániai Nagyparasok Országos Egyesületének kolozsvári kerületi igazgatósága, hogy a revíziós munka keretében minden jogos kérést előterjeszthessen, felhívást intézett tagjaihoz az iránt, hogy az őket érintő komoly szállítási sérelmekről a legsürgősebben részletes előterjesztést tegyenek. Komoly sérelmeknek tekintendők az átlagos, 60-80 százaléknál ma-

lét, illetve kimondotta annak szükségességét, hogy a CFR vezérigazgatóknak szabadságról való visszatérése után az addig beérkezett iadokolt kérések részletes felülvizsgálat tárgyává teendők. Manólescu pénzügyi államtitkár is megígérte Kolozsváron az előtte tisztelegő kereskedelmi és ipari érdekeltségűeknek, hogy a maga részéről mindent meg fog tenni a CFR-tarifa tévedéseinek kiküszöbölésére. Ezzel kapcsolatban a Romániai Nagyparasok Országos Egyesületének kolozsvári kerületi igazgatósága, hogy a revíziós munka keretében minden jogos kérést előterjeszthessen, felhívást intézett tagjaihoz az iránt, hogy az őket érintő komoly szállítási sérelmekről a legsürgősebben részletes előterjesztést tegyenek. Komoly sérelmeknek tekintendők az átlagos, 60-80 százaléknál ma-

## Tőzsde

A piac lanyha. Az árfolyamok a következők:

Devizák	Valutapiac 1926 Szeptember 28 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich ....	3830-3840	—	—	690	3825	18805	13692	654	1932 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
N. York ..	197-198	517 <sup>5</sup> / <sub>8</sub>	517 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	3572	197	71440	70825	3385	—
London ....	955-960	2510 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	2510 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	173 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	—	—	343620	16310	48567
Páris .....	555-560	1443 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1450	—	568	2010	1991	9375	278 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>
Milano ....	750-760	1955	1975	136 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	760	2937	2713	125	378 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Prága ....	584-588	1532 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1532 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	105 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	588	2115 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	209670	—	296 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Budapest ..	360-370	7245	7245	—	2780	—	4919	474	—
Bukarest ....	—	915	915	—	356	1262 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1253 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	5983 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	177
Bukarest ..	—	262 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	262 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1825	—	363	365	1707 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	51
Varsó ....	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bécs .....	2760-2780	7305	7405	—	2800	10083	—	473	—
Berlin ....	—	123 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	123 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	—	4710	17017	16870	806	—

Száz lel árfolyama: Zürich 262<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, Páris 1825, Budapest 36300, Bécs 36500, Prága —

## קאנקורר

וויר זוכען איינען טובטגען חומש רש"י אונז  
אנשטאנער נטרא מלמד פיר זאמארט. געהאלט 100  
איבעראיינקאממען.

Talud Thora, Gherla.

## Anyák öröme

### „FANOS“ gyermekvédő-öv.

A gyermek minden felügyelet nélkül magára hagyható. Gyermekkoscihoz vagy játszószeke-hez erősítve, a gyermekekre adva, megóvja a gyermeket a kocsiból való kieséstől. Mosható. Gyermekeknek 6-18 hónapos koráig nélkülözhetetlen. **Kapható 125 leiert** a most megnyílt

### Corso-bazárban, Cluj

Regele Ferdinand 17. — Vidékre széküldés a pénz előzetes beküldése mellett.

## Perzsa szőnyegek

és használt gyári szőnyegek gyönyörű mintákkal minden méretben

### részletfizetésre is.

Rosenberg szőnyegkereskedésében Cluj, Calea Victoriei 5.

## Lámpa-balet

és gyertyahéber gyártó és mintázott arajánlattal szolgál

### Leugyel Sándor és Fial

szőlőszőlőgyára Arad, Interurban 407.

## Csomagoló

# ládák

és mindennemű posta, libériós ládák jutányosan beszerezhetők az

## Optima

ládagyárban

ECKSTEIN és RÓTH — ORADEA  
Calea Victoriei (Kolozsvári-utca) 101-103.

Telefon 9-99

## Kölgyeim!

Bársony- és filz modellek

ékezték az

## „IDEAL“ kalapszalomba

Feltűnő olcsó árak. Filz és bársony átalakítások gyári áron 48 óra alatt készülnek. Cluj, R. Ferd. 8.

gasabb tarifaemelések, amennyiben azok kész áruira vonatkoznak, valamint a 25-30 százalékosnál magasabb tarifaemelések, amennyiben azok ipari nyersanyagokra vonatkoznak és a készártermelést igazolhatóan megdráplítják. Az UGIR igyekszik fog a tagjai által bejelentett s adatokkal igazolt súlyos hibákat az illetékes fórumok előtt még orvosolni és hogy a politikai tényezők figyelmét is a sérelmeket megállapító és azáltal elsősorban érdekelt vállalatok közebe len is felhívják az ilyen ipari termelés egyes ágaira katasztrófát jelentő hibákra.

**## Megalakult a Jugoszláv Papíripari Szövetség.** Ljubljánból jelentik: A ljubljai kereskedelmi és iparkamara helyiségében gyűlést tartottak a SHS királyság papír és kartongyárai. Rövid tanszöveg után elhatározták a jugoszláv papíripari szövetség megalakítását, amelynek az a célja, hogy az országban lévő papír és kartongyárak érdekeit megvédje. Ez alapszabályokat megalkotja a kartellek alakítását. A szövetség székhelye Belgrádban lesz.

**SZÍNHÁZ MŰVÉSZET**

**Szomorúságának énekese.** A kolozsvári Magyar Színház drámai együttese napról-napra próbálja a „Szomorúságának énekese” című tragikomédiát. A próbakon ma már kislátul az a stílus, amely a vilniai játékát olyan kimagaslóan művészi eszményre tette. Forgács Sándor játéka a Jókai, azonban sem Bolyai, sem Stein játékmódját nem utánozza, hanem teljesen önállóan fog alkítani és mégis úgy, hogy a darab népies lelké, a gyermekhalom meleg s ímei rajja át vesződjének az egész játéka. Ő viszi a darabot és az együttes tagjai pompásan igazolnak e kiváltságos színész játékhoz. A színház a vilniai diszkrétetésében fogja a darabot bemutatni és a színészek munkája ugyanolyan list, sok tekintetben még tökéletesebb és illuziót keltebb a vilniaiánál. Művészi, az egész szövegre a ható játékot akarnak produkálni a kolozsvári színészek, hogy mint elsőik nyússák meg, mennyire meg lehet honosítani itt is ezt a stílust, amely támogatásokkal a lelti finomságok egész skáláját képes érzékelni. Teljes odaadással dolgoznak a magyar színészek ezen a darabon, amely iránt már eddig nagy érdeklődés mutatkozik. A darab egyébként könyv lakban is meg fog jelenni. A könyv az első oldalon Judit Lőrincnek, az Aradon elhunyt zsidó tragédiának 16 pát közli. Volt ebben a darabban Hédész

megszemélyesítője. Ezt a szerepet ezúttal Laczkó Aranka fogja játszani, a kiváló magyar színésznő. A könyv — Szabó Imre kiadásában — az előadás előtt pikora kerül.

**A színházi iroda közleményei.**

**Szomorúságának énekese.** Osip Dymow rendkívül szép mesejátéka próbáról-próbára mélyebb és mélyebb hangulatot teremt, úgy, hogy minden tiszonyal az előadás napján a legökéletesebb együttes játékra van kilátás. A vilniai eme legszebb előadása olyan emlékeket hagyott maga után, hogy a drámai együttes a legteljesebb erőfeszítéssel igyekszik a magyar nyelvű előadásban ugyanezenekat a meggyőző szépegeket kihozni.

**Heti műsor**

Szerda: Muzikus Ferkó (6-odszor. Bérletszűnetben. Sorozatszám 62)  
 Csütörtök: Maricsa grófnő (Karlcsanyi Ilvel, Tolray és Ihászsal. Napibérlet 11 sz. A. Sorozatszám 63.)  
 Péntek: Muzikus Ferkó (Lengyel Irén, Neményi, Toinay, Ihász Aladárral. Bérletszűnet. Sorozatszám 64.)  
 Szombat este 7-kor: Darávszűszek. (Neményivel. Bérletszűnet. Sorozatszám 65.)  
 Szombat este 11-10-kor: Szomorúságának énekese (Ujdonság. Magyar nyelven először. Premierbérlet 10. sz. Sorozatszám 66.)  
 Vasárnap d. u. fél 3-kor: Piros bugyalásis (Szentgyörgyi Istvánnal és Tolnyival. Lezállított helyárak. Sorozat 67.)  
 Vasárnap este 7 órakor: Szomorúságának énekese. (2-odszor. Rendes helyárakkal. Napibérlet 11 sz. Sorozat 68.)  
 Vasárnap este fél 10 órakor: Muzikus Ferkó (8-adszor. Bérletszűnet. Sorozat 69.)

**Fényképeszeti cikkek**  
 állandóan raktáron

**Bernát**  
 papirosáruházában.

Sötétkamara állandóan rendelkezésre áll.  
 Lemezeket kidolgozunk.

**APRÓHIRDETÉSEK**  
 Egyeztetni kívánom egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állat- és növények 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja 3-re fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőnek 150 lej

Jól menő saját üzlettel rendelkező intelligens, komoly zsidó leány házasság céljából, jól szituált, homoly uimberismerettségét keresi. Lehet özvegy is. Csak pontos címmel ellátott válasz vétetik figyelembe, melyet a kiadóhivatal „Eletés” jelíggel továbbít. 1841

Schadchenek kéretnek címűket a kiadóhivatalra „Magánújság” jelíggel levélben közölni. 1821

Kiadó belváros központjába november 1-re két üzlethelyiség bővebb felvilágosítást nyújt Babós Tarsai vasútiállomás közelében. 1843

**Kiadó**  
 három szobás modern lakás a város központjában, négy éves szerződésel. Bővebb felvilágosítást Schächter Márton, Árpád u. 11. 12-2 óra között

Orvosnövendék, alsóosztályú középiskolai tanulók korrupcióját, kisebb gyermekek nevelését vagy bármilyen iradai munkát, szerény díjazásért vállalom. Tud magyarul, németül, románul és jiddisül — Megkeresésüket „Delutni foglalkozás” jelíggel kér a kiadót.

Értesítem az utazó közönséget, hogy régi jó hírnevű „שׂוֹר מִיָּם” vendéglőmet, saját vezetésem alatt újított megnyitottam. Biztosítva figyelmes kiszolgálásról és mérsékelt árakról. Tisztelettel Weisz Fülöp, vendéglős, Uioara (Marosújvár).

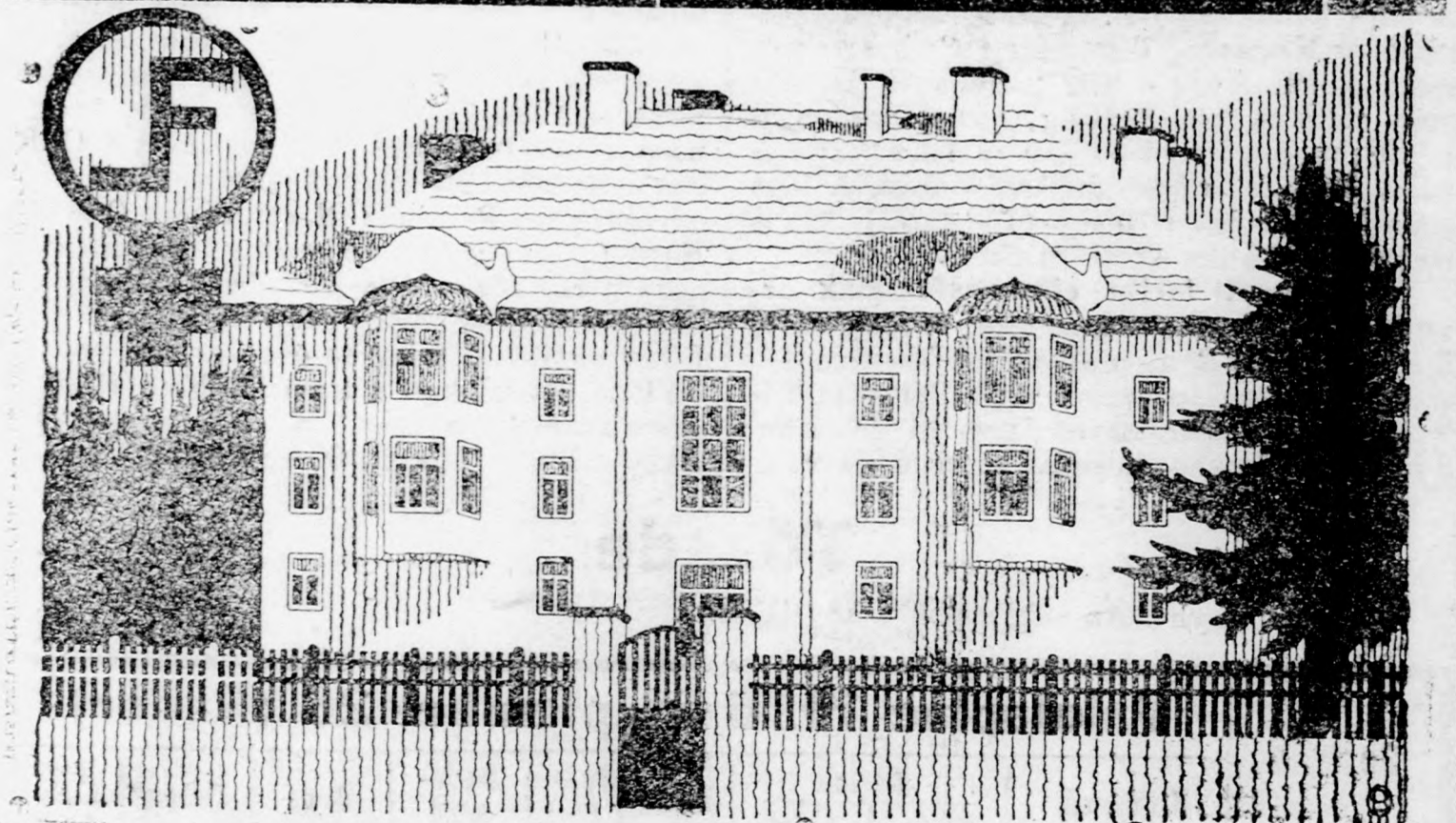
Strázeke ek, jókarban levők, egy és két fogatnak eladók. Bognár és Zsántó Rt. Calea Reg. Ferdinand 70. 1842

**Nickelszö telep**  
 orvosi műszerész.  
 Elvállal fémtárgyak, orvosi műszerek, disztárgyak nickelezését, ollók, borotvák és kések, nyomdai papírvágó kések, stancnik és sakterkések speciális készítését és tükörtényezését.  
**Fried Jenő, Cluj, Piata Unirii No 22.**

**Megkezdődött**

**áruraktárunk**  
 minden elfogadható árért való árusítása.

**VOITH & Co**  
 Cluj



**Dr. Leonhardt és dr. Flechtenmacher szanatóriuma**  
**Brasov (Brassó) Kut-utca 42 e). Telefonszám 2-50.**  
 Újonsn épült modern gyógyintézet, melyben elsősorban sebészeti nőgyógyászati és szülészeti betegek fogadtatnak, de regályos és elmebetegék kivételével minden más beteg is. A szanatórium a főpályaudvartól néhány perc alatt elérhető. Modern sebészeti felszerelés külön aszeptikus és szepikus műtőterekkel. Röntgenintézet (átvilágítás, fényképezés, kez les). Modern villanykezelés a legújabb gépekkel (Diathermia, Kvarc- és Solluxlámpa, villanymasszage, Galvanizatio, Faradizatio, villanyhőfürdő, endoskópia, stb.). Lift. Elsőrendű ellátás. Három betegosztály. Szegényeknek kedvezményes árak. A betegek az állomástól a városból a szanatóriumba való szállítását az intézet vállalja. Vezető orvosok és tulajdonosok: Dr. Leonhardt János, a segesvári kórház volt igazgató sebész főorvosa. Ifj. dr. Flechtenmacher Károly, volt klinikai tanársegéd és volt brassói sebészeti szanatóriumának vezetője.

Közzététel: és Kiadóhivatal B. E. nyomdara Cluj, Strada Barab, 70 (volt Brassó-utca) 10 más.

Csüt...  
 könyvei...  
 nagy dob...  
 háromko...  
 Clusold...  
 regényt...  
 Irod...  
 nem jel...  
 nek a r...  
 mér het...  
 ez, való...  
 William...  
 tán a k...  
 — I...  
 lemi és...  
 gondolat...  
 önmaga...  
 közásiba...  
 felfogásá...  
 elvőség...  
 Tanulmá...  
 mindenár...  
 nyeit és...  
 goltam...  
 Az i...  
 .....  
 (B...  
 érkezett...  
 az olasz...  
 Beszár...  
 kormány...  
 sáról leh...  
 .....  
 A m...  
 .....  
 (Brd...  
 sítóját l...  
 bizottság...  
 több pro...  
 György...  
 Klebels...  
 Ivetet a...  
 Tobb, m...  
 dult meg...  
 javaslatot...  
 „A m...  
 merosz...  
 abba nem...  
 kereltit r...  
 .....  
 Ko...  
 Ko...  
 .....  
 (Athén...  
 sítójától...  
 aság új...  
 tanácskozá...  
 s amely...  
 pártok is...  
 végleges m...  
 sikerült el...  
 A polit...  
 kormány...  
 hivatalában...  
 esetén a k...  
 stülyedne...  
 rendszer...  
 a kormány...  
 és kijelent...  
 népkarát...  
 kijelentette...  
 hozzá az...  
 esetben ser...  
 bejelentette...  
 bukttatás...  
 szine előtt...  
 hatalmat...  
 politikai h...  
 lemondását...  
 Megáll...  
 az összes...  
 laztják...  
 sásági elnö...  
 niszterelnök...  
 férfiak lehe

könyveit, melyek egyre vastagabbak. A hírverés nagy dobajával adja tudni kiadójának, hogy legközlebb háromkötetes regénye hagyja el a sajtót, William Clissold világa címen, mely kitesz legalább három regényt.

Irodalmi világban szokatlan, hogy egy meg nem jelent munka előszavát előre közlő közlő. Ennek a regénynek előszavát azonban az angol sajtó már hetekkel ezelőtt megjelentette. Haragos előző ez, valóságos támadás minden és mindenki ellen. William Clissold alakjáról beszél az író, mely pusztán a képzelet szüleménye.

— Ezzel, gondolatai elejétől végig az ő szellemi és társadalmi helyzetének megfelelő eszmék és gondolatok. Amennyiben az író képes volt erre ő önmaga — és nem az írója — (szalmi megnyilatkozásokban, kemény önfelajánlásban, hitében, politikai felfogásában, ítéleteiben. Tipusa a modern szabad-elvdésnek, ezt a szót a legtágabb értelemben véve. Tanulmány egy jellegzetes modern alakról, aki mindenáron érvényesíteni akarja magát. Körülményeit és nézeteit a legnagyobbat gondallal összehangoltam, hogy husz-vég alakot formáljak belőle.

Az író azonban bevallja, hogy új munkájában

rendkívül sok vita lesz s utána szenvedelmesen kifakad:

— Azért nem regény? Hát a valóságban nem épp úgy lehet új gondolatot találni, mint új szerelemeket, akiknek elbeszéljük történetét és szokásait? Miért szükséges, hogy angol és amerikai regényeink alakjait folytonosan kiszigereljük és megtisztítsuk a gondolattól, mint ahogy a háznyulat kiszigerelik és megtisztítják, mielőtt asztalra adják? Ez a könyv vallási, történelmi, közgazdasági és szociológiai vitákat tartalmaz, mely kifejezi a harag kiborítását és a kétség válságát, miúgyesetre regény és semmi más, mint regény, egy ember ka-landos története az életben — a testének, lelkének és értelmének története. Ha azok közé tartozol, akik nem akarják regénynek tekinteni, akkor, kérem, hagyj ott. A kulcslyukon át nem látsz oly jeleneteket, melyek valóbbak lennének a művészet valóságánál s hiába erőlteted a szemed, az arcod csak csunyáa elfintorul...

Ez a haragos előszó, mely az angol sajtóban feltűnést keltett, a könyv ismerete nélkül is föltétlenül amellel bizonyít, hogy a régi regény, a természetesen elbeszélés és mesésítés válságban van.

## Oroszország nyugtalankodik az olasz-román szerződés miatt

(Bucuresti-Bukarest, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Times“ ma Bukarestbe érkezett legújabb száma egy rigai táviratot közöl, amely szerint Oroszország nyugtalankodik az olasz-román szerződés miatt, különösen pedig Mussolini ama levele miatt, amely szerint Beszarabia csatlakozásának ratifikálása előtt utóbb megtörténik. A „Times“ szerint a szovjet-kormány megteszi a lépéseket Romában, hogy az olasz kormányt a párisi egyezmény ratifikálásáról lebeszélje.

## A magyar egyetemi bajtársi szövetség intranzigens numerusz klauzuzát követel

A magyar egyetemi botrány újabb fejleménye

(Budapest, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Egyetemi Bajtársi Szövetségek bizottsága kedden este ülést tartott, amelyen több professor is megjelent. Vitéz Bánsági György, a Turulszövetség elnöke, beszámolt Klebelsberg miniszter felvilágosításáról, amelyben a numerusz klauzuz ügyében tett. Több, mint három óra hosszat tartó vita indult meg, amely után a következő határozati javaslatot hozták:

„A magyar ifjúság elszántan kitart a numerusz klauzuz törvény mellett. Nemcsak abba nem fog beleengedni, hogy a törvény kereteit megbontsák, hanem abba sem, hogy

annak határait szűkítsék. Reméli és várja, hogy az újabb kiadott gyakorlati utasítások által a magyar ifjúság törvényben biztosított jogai nem fognak csorbát szenvedni. Egyben figyelmezteti az ifjúsági szervezeteket, hogy amennyiben valamelyik ifjúsági egyesület a numerusz klauzuz mellett gyűléseket tartana, hogy a törvény védelmül szolgáló gyűlések a törvényes rend határait sehol ne lépják át és az ifjúsági igaz ügyhez méltó lefolyásuk legyenek.

Ezt a határozatot közli az egyes diákszövetségekkel, amelyek ezután külön gyűlésen tudatják azt az ifjúsággal.

## Kondilis görög miniszterelnök lemondott

Konditioris elnök valószínűleg ismét őt bizza meg kormányalakítással. Nagyjelentőségű tanácskozás a görög köztársaság elnökénél

(Athén, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Konditioris tengeragnál, a köztársaság új elnökéül tegnap nagyjelentőségű tanácskozás volt, amely 5 és félóra át tartott s amelyen a kormány tagjain kívül a politikai pártok is részt vettek. Mint előrelátható volt, végleges megállapodást csak egyes kérdésekben sikerült elérni.

A politikusok azt kívánták, hogy a mostani kormány maradjon a választások megtörténtéig hivatalában, mert a miniszterelnök távozása esetén a kormány egyszerű ügyvezető kabineté süllyedne. A megjelentek az arányos választási rendszer mellett emeltek aztán szót. Támadták a kormányt, mint a militarizmus csökevényét és kijelentették, hogy az arányos választás a népkarát meghamisítását jelentené. Saldaris kijelentette, hogy pártja semmiesetre nem járul hozzá az arányos választójoghoz, még abban az esetben sem, ha Kondilis visszalép. Kondilis bejelentette, hogy bár a Pangalos éra megbuktatásával jutott hatalomhoz, a történelem színe előtt kötelességének érzi, hogy a végrehajtó hatalmat visszaadja az országnak, miért is a politikai helyzet enyhítése érdekében benyújtja lemondását.

Megállapodtak abban, hogy a választásokat az összes pártok kívánására 14 nappal elhalasztják. Abban az esetben pedig, ha a köztársasági elnök ismét Kondilt kéri fel a miniszterelnökségre, a kormány tagjai csak olyan férfiak lehetnek, akik kötelezik magukat arra,

hogy a választásokon nem jelöltetik magukat. Kondilis végül megígérte, hogy a hadsereg és a tengerészet körében minden tekintélyt letámasztva, nehogy a közrendet megzavarják, bármi is lesz Konditioris elnök döntése.

Politikai körökben úgy látják a helyzetet, hogy a köztársasági elnök ismét Kondilt fogja megkérni a miniszterelnökség vállalására. Sangharidisz szeres, az athéni helyőrség jelenlegi parancsnoka megjelent a köztársasági elnök előtt és kijelentette, hogy a hadsereg reméli, hogy a mai tanácskozáson tisztázzák a helyzetet és lehetővé teszik a normális politikai életet. Sangharidisz az újságíróknak elmondotta, hogy a hadsereg nem lép sorompóba senki mellett, ellenben el van határozva, hogy a jövőben kizárólag tulajdonképeni hivatásának szentelti magát és feltétlenül aláveti magát a pártvezetőség határozatának.

\* A has teitése, szívjáji fájdalmak és az emésztési nehézségek a természetes „Ferenc József“ kasservíz használata által megszüntethetők és az agy, a szem, a tüdő, vagy szív felé irányuló vértelulások ellensúlyozhatók. Gyomor- és bélspecialiták igazolják, hogy a Ferenc József vízzel, különösen az új életmód következtében jelentkező bajuknál, nagyon kielégítő eredményeket érnek el. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.



## Kétszázéves a hágai portugál zsidó templom

Hégs, szept. hó végén.

A hollandiai portugál zsidóságnak ünnepe van. Kétszázéves fennállásának jubileumát ünneplik a hágai zsinagógának. A portugál zsidók, a szefárdok közé azok is tartoznak, akik a szomorú emléktű spanyol kiűldöztes után Portugáliában találtak menedékhelyet ideig óráig. Spanyolország példáját Portugália is követte, s a zsidóságnak fájó szívvel bár, de ott kellett hagyniuk azt a talajt, melyen sok évszázados kultúrájuk gyökerezett. A vallás és faji gyűlölet elrabolta összes jogaikat és súlyos következmények elé állította őket. Három lehetőség közt választhattak: a zsidó hit elhagyása, halál, vagy száműzetés. Azok közül, akiknek ez utóbbi jutott osztályrészül, pár család Amsterdamban és Hágában ütött tanyát s apróbb nehézségek árán sikerült nekik itt, a klasszikus szabadság országában otthonra találni. 1690-ben telepedtek le Hágában az első portugál zsidók. Azelőtt csupán két portugál zsidó lakott itt: Don Samuel Palache, a marokkói császár követe és Baruch S'Espinoza, hírhírű szabadgondolkodó.

Első templomuk 1703-ban a Prinsessegracht utca sarkán épült. Azelőtt Jacob Pareyra tartottak istentiszteletet. 1726-ban végül felépült és az ősi ünnepek előtt még, az ország legelőkelőbb és legmagasabb funkcionáriusai jelenlétében felszentelték az új zsinagógát, a Prinsessegrachton. Külön fejezetet érdemelne a fény, pompa, melynek keretében ez az ünnepség lefolyt, s amelynek becsét emelte a csodaszép táj, melynek közepénjárt a templom épült. A hitelesség kedvéért megemlítendő, hogy egy gazdag és tekintélyes zsidó: Jacob Pareyra egy új zsinagógát létesített saját házában, de az ádáz verseny cáltalanságát belátva, hitközségével együtt „Honen dal“-nak elnevezett prinsessegracht-i hitközségbe olvadtak. Első főrabijuk David Nunes Torres volt.

Számos németalföldi fejedelmet, minisztert látott már e zsinagóga, s sokban járult hozzá zsidó sorsok kialakulásában. A királyi házért való imát, valamint a szónoklatokat 1835-ig spanyol nyelven tartották; csak akkor hangzott el az első holland nyelvű szónoklat, amikor egy amsterdami szónok a célszerűségre hivatkozva, hollandul beszélt. Héber kiejtésük mind a mai napig a szefárd maradt, vagyis ugyanolyan, mint ahogy a modern héber nyelv kiejtését tanulják.

Számos hágai spanyol-portugál zsidó család egyes nemes leszármazottja híres nemes családnak. Teixeira, Belifonte, Pinto, Guasso, Pereyra. Az amsterdami hitközség azonban sokkal gazdagabb hajdani zsidó nemesek utódaiban.

Az ünnepség szerény keretek közt folyt le. A vallás és közoktatásiügyi miniszter, a polgármester, az amsterdami és antwerpeni portugál hitközségek elnökei, az askenáz hitközség főrabijja és még egy pár előkelőség jelenlétében. S. Rodrigues Pereyra, a hitközség rabbija magasnövű beszédet tartott, egy-egy pillanatban azt a benyomást keltette, mintha halkhangú poéta Szófarad hajdani zsidó nimbuszát keltette volna életre... Mennyi szeretettel, mennyi érzéssel gondolnak ezek a száműzöttek régi hazájukra, amely pedig oly mostohán taszította őket el.

„... Itt, a szabadság földjén, évszázados távollét után anyaországunktól, emlékezzünk meg fájó szívvel Ibériáról, melyet örökre elvesztettünk!..“

— Hogyan? — kértem Belifante úrtól, aki meghívomát is küldte — miért siratják Önök Spanyolországot, amely kiűzte zsidóit! Az Önök kultúrája, gazdagsága nem kellett Isabellának!?

— Nekünk második Tische-b'avot jelent Spanyolországból való menekülésünk. Nézzen végig uram Hollandiában és az egész világban, ahol spanyol zsidó hitközségek alakultak. A hajdani nemességnek már csak foszlányai maradtak meg. Amit régi hazánkban oly fáradsággal és kitartó szorgalommal építettek őseink, az romhalmaz. Amit még ezelőtt

September 29  
**ÉSEK**  
 vastagabb betű-  
 40 lej. Allást-  
 hirdetések díja  
 díja 250 lej, elő-  
 lemben, ki bírja  
 német, francia  
 ar nyelvet, meg-  
 llást keres, gyer-  
 ást is vállal a  
 adóhivatalban.  
 sze ény igényt  
 ny, 22 éves, ház-  
 ni jártas, azon-  
 llist keres jobb  
 saládnál, hol ot-  
 ál Felvilágosítá-  
 al „Paris Bazar“  
 e, Bul. Carol 15.  
 lett gyors- és  
 5 az unakra fel-  
 Cim a kiadó-  
 b-n  
 ber 1-re keresek  
 lmakalap varró-  
 és jelölő szersz-  
 Grünstein —  
 18:6  
 jelenésű intelle-  
 dő magános, in-  
 urhoz hazarezt-  
 esetleg egy-két  
 bez anyahelyet  
 lenne. — Szíves  
 és-keket „Csak  
 z“ — a kiadóba  
 gyorsító, perfekt  
 román, magyar  
 ással, állást ke-  
 resésést, Gépír-  
 adóhivatal továb-  
 1:47  
 motor, vasallo-  
 tták, prémes be-  
 áltözés miatt el-  
 ga 2/27. 1844  
 nielé fordításor  
 francia, német  
 n és magyar  
 (levelek, kérvé-  
 pirodalmi, tudó-  
 szgazdasági öa-  
 peritok stb.)  
 való másolások  
 orositások gyor-  
 rosan készülnek.  
 dei, Str. Rația  
 u.) 3.  
**olep**  
 sz.  
 arek, disztár-  
 kák és kések,  
 nik és sekter-  
 körtényezőst.  
 irli No 22.  
**dött**  
 k  
 ató  
 sa.  
**Go**



két-háromszáz évvel meg sem álmodtunk, sok fajtestvérünk, rokonunk, sátoros zsidó lett, sokan taligát tolnak és ócska ruhával kereskednek. Ó hazánkban ez nem volt így... Valamikor kiközösítettük családunkból azt az ifjút vagy lányt, aki askenazsidó családba házasodott. *Mi nem törtünk messziancistát.* Hitközségeink tagjainak száma csökken. Száz év múlva, talán teljesen „beolvadunk“ az askenáz zsidóságba... S ezért nem tudunk mi örülni Spanyolország hanyatlásának, ezért vágyis lelkünk oda vissza...

— Belifante ur, átérzem az Önök fájdalmát, de ugye bevallja nekem őszintén — most gunyos akartam lenni — Önöknek a legjobban a *messziancista* faj...

— Igen, az! Ne vegyük gőgnek. Testvérek vagyunk, *édes testvérek* s ezért nem volt tanácsos a keveredés. Hová fejlődhetünk volna, ha megtartjuk saját „fajtestvéri“ jellegünket. Hány Jehuda Halévit és Rambam, hány Spinozát és mást termeltünk volna!... Talán igaza volt... *Poliák Rudolf*

## Két ország rendőrsége bogozza a kolozskari akasztott ember rejtélyét

Még mindig nincs tisztázva Lichtblau Károly tragédiája. Négy kérdés, amely feleletre vár

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Megírta az Uj Kelet, hogy Jomkippur napján délelőtt a 3801-es számú vonat mozdonyvezetője néhány száz méterrel a kolozskari alagút bejárója előtt különös látványra lett figyelmes. A töltéstől néhány méterre különös ülőhelyzetben egy férfi csüngött alacsony körtefa alatt és révedt, üveges tekintettel bámult a semmibe. A megrémült mozdonyvezető vészjelt adott és a tehervonat nyílt pályán hirtelen megállott. Az egész vonatszemélyzet a mozdonyvezető által megjelölt helyre rohant, ahol a gyümölcsfa árnyékában egy jobban öltözött férfi holttestemére akadtak. A halott teste egy nadrágszifj és nadrágtartó segítségével egy csemete gyümölcsfa törzséhez volt erősítve és arcvonásait iszonyúan eltorzították egy szörnyű halálküzdelem nyomai.

### Gyilkosság, vagy öngyilkosság?

A legközelebbi őrháznál a vonatvezető értesítette a kolozskari csendőrséget. A csendőrök kiszállt és bevezette a nyomozást. Átvizgálták a halott iratait és megállapítást nyert, hogy a kolozskari őrház gyümölcsösének titokzatos vendége Lichtblau Károly pilteni kereskedő. Pénztárcájában négyezer lej, néhány csehkoronás bankjegy, ulevele és egy zárt levél, Schraml Károly temesvári kereskedőhöz címzve. Amint a halottat tisztesebben megvizsgálták, észrevette a csendőr, hogy nyakán és a szív tájékán alvadt vérfoltok éktelenkednek. A kolozsvári ügyészség bizottsága is rövidesen kiszállt és a helyszíni szemle, valamint a boncolás alapján arra a konklúzióra jutott, hogy Lichtblau Károly öngyilkosságot követett el. Az ügyészség szerint ezt a feltevést látszólag megerősíteni az is, hogy nem messze a holttestétől, egy bokor mélyén két véres bleskát találtak meg.

### Lichtblau Károly szenvedései

Igy rekonstruálta a hivatalos vizsgálat Lichtblau Károly halálát. A vizsgálat ezután már csak a temesvári kereskedőhöz írott levél tartalmának megállapítására szorítkozott. Most végül jelentkezett Schraml Károly, a levél címzettje, akinek vallomása azonban még homályosabbá teszi a pilteni kereskedő rejtélyes halálának körülményeit.

Lichtblau Károly nem is olyan régen a zsidó klasszikus hazájának kereskedői köré tartozott. A világháborúban szorban tődősbajt szerzett, amit később vesefájdalmak is súlyosbítottak. Lichtblau megrökkent rövidesen és a nyomászto gazdasági helyzet fokozott munkakövetelményének nem tudott megfelelni. A mindennapiért folytatott küzdelemben Lichtblau Károly almaradt és vagyonát rövid néhány év alatt felémésztette a gazdasági krízis. A megrökkent és kétségbeesett ember hiába próbált magának vagyonra utolsó rönkjének tűzbedobásával új egzisztenciát teremteni — mindannyiszor hiába. Ekkor érlelődött meg benne az a gondolat, hogy Romániában próbálja megrendült anyagi és lelki egyensúlyát helyreállítani. Ertesítette levélben egy segessvári üzletfalét is tervéről és szeptember 17-én Halminál átlépte a határt.

Eddig a pontig minden logikus és minden érthető. De ha a hivatalos vizsgálat eredménye még mindig nem adott választ arra az önkéntelenül adódó kérdésekre:

### Négy kérdés — négy nyitott seb

1. Hogyan került Halmiból a kolozskari őrház gyümölcsösébe Lichtblau Károly Jomkippur előestéjén?

2. Feltételezhető-e, hogy pilteni zsidó kereskedő a bűnbánás napjának estéjén, új életlehetőségek megteremtése előtt öngyilkosságot kövessen el?

3. Az öngyilkosság színhelye a legközelebb fekvő kolozskari állomástól is többszáz méternyi távolságra fekszik. Hogyan lehetséges az, hogy a halott cipőjén a hosszú, sáros gyalogutnak nyomai nem látszottak?

## Illusztris vendégei lesznek a nagyváradi cionista konferenciának

Felix Rosenblüth és Mayer Ebner fognak felszólalni a konferencia megnyitó ülésén

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség Kisintézőbizottsága tegnap este gyűlést tartott, amelyen megállapították a november 7, 8, 9 én Nagyváradon tartandó országgyűlési konferencia részletes programját. Eszerint nov. 7-én, vasárnap este lesz a konferencia tüneményes megnyitó ülése, amelyen dr. Fischer József elnöki megnyitójában ismerteti fogja a Zsidó Nemzeti mozgalom helyzetét Erdélyben és a palesztinai országépítés aktuális problémáit. Dr. Fischer Tivadár, a Szövetség diszelektora, a zsidó kisebbségi politika elméleti és gyakorlati vonatkozásairól fog előadást tartani. Ugyancsak a megnyitó ülésen fog felszólalni a világszervezet kiküldötte, aki esakalommal dr. Felix Rosenblüth lesz, az Executive tagja. Felix Rosenblüth, a cionista világmozgalom egyik legmarkánsabb egyénisége, akinek súlyát

és képességeit közvetlenül Weizmann és Szokolov mellé állítják. Dr. Rosenblüth részvétele nagymértékben fogja emelni az idei konferencia jelentőségét. A megnyitó ülés programjához tartozik dr. Mayer Ebnernek, a román parlament egyetlen képviselőjének felszólalása is. Az esztendő zsidó halottait esakalommal is Giszkalay János fogja elmenteni.

A konferencia második napján a titkári jelentés után kezdetül veszi az általános vita és a vita közben fognak elhangzani az egyes referátumok. Hétfőn délután 2 órakor véget ér az általános vita és a felmentvény megadása után a bizottságok kezdik meg munkájukat. A keddi napon ismét plenáris munkáját fogja felidolgozni a konferencia. A konferencia záróülése kedden este lesz.

Vajon milyen választ fog adni a nyomozás?

(k. r.)

## A német szociológusok bécsi konferenciája

Hainisch köztársasági elnök nagy beszéde az államról és demokráciáról

(Bécs, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap délelőtt tartotta a bécsi egyetem disztermben a német szociológiai társulat ezidei konferenciáját. Az elnök Tönnies kiel egyetemi tanár mindenekelőtt elpármentálta a társulat tavaly elhunyt tagjait: Ludó Hermann, Frau Kleint és a híres német statisztikust, V. Mayert. Az osztrákok nevében

Hainisch köztársasági elnök köszöntötte a konferenciát nagy beszéd kíséretében, amelyben örömmel emlékezett meg arról, hogy ő maga is intenzíven foglalkozott szociológiával és boldog, hogy mint államférfi, a demokrácia megteremtésében részt vehetett. A demokrácia lényege szerinte nem annyira az írott alkotmány, mint inkább maga a demokratikusan gondolkozó ember, akinek közreműködése nélkül a demokrácia üres szólam marad. A polgár feladata, hogy az alkotmányba életet vigyen. A demokrácia mintaképe szerinte Svájc, ahol a demokratikus államforma régi tradíciókon alapul. A demokrácia legfőbb veszedelme külpolitikai tényezőkben rejlik, azután abban az elterjedésben, ami fennáll a törvényes jogi egyenlőség és a gazdasági egyenlőség között. A demokratikus állam vezetőinek feladata böles

rendelkezésekkel olyan egyensúlyt teremteni, amely alkalmas az ellentétekből fakadó nehézségek kiküszöbölésére.

Az üdvözlések után Tönnies professzor a modern demokráciáról tartott fölvizsgálást és közölte e témáról folytatott kutatások eredményeit és megállapításait. Szerinte a demokrácia a modern állam kísérletje és, de kell, hogy az állam mindig föléje legyen emelve a demokrácia társadalomnak. Ha az állam fűszertisztelességgel akarja végrehajtani, akkor kell, hogy annyi töké és birtok fölött rendelkezést, amely szükséges a demokrácia maradéktalanul végrehajtásához. Az Államban uralkodó elvek alapja a lépszuverenitás lehet.

A kormányt lehet öleg közvetlenül kell választani és olyan egységes választott bíróság ellenőrzése alá kell helyezni, amelynek fölhatalmazása van a kormány letételére. Ennek elzárnyása azonban nem lehet más, mint a népi politikai lelkesítettségnek nagy foka és a szociális és gazdasági élet mélyreható reformja. A konferencia még két napig ülésezik.

Hirdessen az Uj Keletben

Legolcsóbban **fest, tisztít UNIO, Cluj** Fióküzlet Str. Bariju 2., Str. Iuliu Maniu 8. Cal. Moşilor 110. Gyár C. Regele Ferdinand 133. Telefon 877



## Briand pénteken számol be Stresemannal folytatott tárgyalásainak eredményéről

Páris, szeptember 29. Briand, aki ezidő szerint a Loire torkolata mellett egy kis tengeri fürdőben üdül, ma visszatér Parisba, mert pénteken az E isében a köztársasági elnök részvételével nagyszabású minisztertanács lesz, amelyen Briand beszámol Stresemannal folytatott tárgyalásainak technikai részéről. A legutóbbi minisztertanács csak elvben járult hozzá

a francia-német közeledési tárgyalásokhoz és a kormány tagjai között nem volt nézeteltérés abban a tekintetben, hogy a tárgyalások során Németország engedékenységet Franciaországnak is előzékenységgel kell viszonznia. A megbeszélések során a Németországgal szemben folytatandó új politikának csak a kereteit vitatják meg.

## A jeruzsálemi chief-rabbi szenzációs döntése a marranusokról

A zsidó egyházi jog alapján zsidóknak deklaráta a marranusokat

(Lisszabon, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Belmontóban, Portugáliában nemrég meghalt egy marranus, aki életének utolsó éveiben visszatért a zsidósághoz. Rokonai, akik ismerék az ősi hithez való nagy szeretetét, zsidó ri us szerint akarták eltemetni. De a zsidó hitközség megtagadta a kérelmet, arra való hivatkozással, hogy az elhunyt nem tért át formálisan is a zsidó vallásra, nem vette fel magát a szövetségbe, végrendeletet sem hagyott, amelyben hitet tenne a zsidóságról és így nem tekinthető zsidónak.

A marranusok között érthető lehangoltságot okozott ez a hivatalos ridegség és azzal vádolták meg a hitközség vezetőségét, hogy politikai tekintetből torlaszolja el a temetőt az ő és a temetőt a halott marranusok előtt.

A hitközség azzal védekezett, hogy a zsidó vallás szellemében járt el tudomása szerint, de lehet, hogy tévesen értelmezte a tradíciós felfogást. Hogy a jövőben hasonló esetekben biztosabb alapon dönthessen, Jeruzsálemba fordult, Jakob Meir chief-rabbihoz, akit legfőbb egyházi tekintélyének tart a szefard zsidóság.

A chief-rabbi megküldte döntését, mely így szólt:

## Váltóhamisítással vádolnak egy kolozsvári ügyvédet

Egy százezerlejes váltó kalandos históriája

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Feltűnő tartalmu feljelentés érkezett a napokban a kolozsvári ügyészségre. A feljelentést egy kolozsvári iparcsaszony tette és abban férjét és a kolozsvári ügyvédét kar egyik lemerő tagját váltóhamisítással vádolja meg. A feljelentés nyomán az ügy ahtál Pastia vizsgálóbíró elé került, aki azonnal megkezdte az ügy szereplőinek kihallgatását. A vizsgálat első stápjá ma délelőtt a vádló és a vádlottak kihallgatásával és szembesítésével lezárult.

A feljelentés szerint dr. Paál Béla, kolozsvári ügyvéd rábeszélte Kis János Kossuth Lajos utca 1 szám alatt lakó állásnélküli kőművest, hogy felesége nevét több váltóra odahamisítsa. A válók segítségével, ugyancsak az ügyvéd tanácsára, Kis egy kolozsvári bankban 36 százalékos kamatra százezer lejes kölcsönt vett fel. Dr. Paál ugyanis a feljelentés szerint kijelentette Kis Jánosnak, hogy a pénzt, amelyet a hamisított aláírású váltókra vett fel, 60 százalékos kamatra ki fogja helyezni tökéletes kolozsvári céghez. Így hát Kis János pénzzel 24 százalékos kamatnyereségre jut, amelyet az ügyvéd és az iparos közötti megállapodás értelmében egyenlő arányban fel kellett volna osztani.

Azonban nem így történt. Dr. Paál a százezer lejt megbízhatatlan cégekhez helyezte ki és Kis János nemcsak, hogy a pénze után járó kamatokhoz nem jutott hozzá, de időközben az összeg visszanyerési lehetősége is az adások teljes anyagi romlása következtében föltöttebb bizonytalanná vált. Kis János, aki becsapva érezte magát, elmondta a történetet feleségének, aki házának betábláztatása hallatára azonnal kiutasította férjét és úgy Kis János, mint dr. Paál Béla ellen megterette a bűnvádi feljelentést.

Tegnap délelőtt Pastia vizsgálóbíró kihallgatta dr. Paál Bélát, aki azonban kijelentette,

hogy ő felkeresie lakásán Kis Jánosét, és az személyesen adta meg hozzájárulását a kölcsön felvételéhez. A vizsgálóbíró erre ma délelőtt szembesítette Kis feleségét és dr. Paált. A vizsgálóbíró szobájában izgalmas jelenetek játszódtak le. Ugy a kőműves, mint felesége a leg-határozottabban tagadták azt, mintha a váltók aláírása és a kölcsön felvétele Kis Jánosné tudtával történt volna. Kis határozottan kijelentette, hogy a kölcsönügy iniciatívája egyedül az ügyvédétől ered és az ő egyenes felszólítására hamisította nevét a százezer lejes váltó alá.

A szerencsétlen kőműves egyébként a háboruban megrokkant és föllábara sánta lett. Mesterségét ettől az időtől kezdve nem tudta folytatni és a kölcsön utján próbálta családját jövedelemhez juttatni.

A vizsgálat tovább folyik.

Harmincöt munkás meghalt egy francia bányában. Parisból jelentik: Michigan állami bányában a drótközpályán a szállító-ár, amelyben 35 bányamunkás volt, elszakadt és a munkások a mélységbe zuhantak. Mindnyájan meghaltak.

Az ősz ujdonsága

a Dreher Hagenmacher sörgyár  
őszi söre

Extra-Special  
mindenütt kapható

## HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.  
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő  
Felölös szerkesztő dr. Marton Ernő.  
Az Uj Kelet cikkeinek utannyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

### Csütörtök

5687. Tiszi 22.  
Semini aceret  
1926. szept. 30.

### Péntek

5687. Tiszi 23.  
Szimchat tóra  
1926. október 1.

### Szombat

5687. Tiszi 24.  
Börésit  
Ujhold kihirdetés  
1926. október 2.

Lapunk legközelebbi száma a közbenső ünnepek miatt vasárnap reggel jelenik meg.

Groza lett Erdély minisztere. Bukarestből jelentik: Groza miniszter, aki eddig tárcanélküli minisztere volt a kormányban, ma hivatalosan megkapta az erdélyi miniszteri tárcát. Groza ma három órát tárgyalt Goga belügyminiszterrel és másfelőrt Bucsan belügyi államtitkárral az erdélyi problémákról. Groza miniszter a tárgyalások után nyilatkozott a Rapid munkatársának. Nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy ő erdélyi ember szívvel és lélekkel és az a lesz, hogy Erdély összes gazdasági kulturális kívánságainak eleget tudjon tenni. Kijelentette, hogy a parlament legközelebb már több olyan törvényjavaslatot fog megszavazni, amelyek az erdélyi problémákat lesznek hivatalosan megoldani.

Nyilvánosságra hozzák Károly román király emlékiratait. Bukarestből jelentik: A „Lupta“ jelenti: Károly király végrendeletében annak a kívánságának adott kifejezést, hogy emlékiratait halála után 10 évvel publikálják. Ennek a rendelkezésnek a jövő évben eleget tesznek és az év vége felé megjelenik a volt uralkodó emlékiratainak hatalmas kötet.

Wilson özvegye elutasított. Bukarestből jelentik: Wilson köztársasági elnök özvegye ma Konstantzába utazott, ahonnan Románia lengyelországi követének kíséretében hajón Angorába utazik.

Eihamvadt egy repülőgép a piperai repülőtelepen. Bukarestből jelentik: Ma könnyen katasztrófálissá válható tűz ütött ki a piperai repülőtelep egyik hangárában. Egy mechanikus égő cigarettáját véletlenül egy benzintartály mellé dobta, amely felrobbant és lángalobbantotta az egész hangárt. A telep személyzetének megfeszített munkával sikerült a tüzet lokalizálni homokkal. Egy repülőgép teljesen elhamvadt.

A híres Gutenberg-Bibliát eladták Amerikának. Bécsből jelentik: A világhírű Gutenberg-Biblia kétmillió schilling vételáron gaztát cserélt. A ritka könyvpéldány a szánt-pauli benedekrendi kolostor tulajdona volt, vége pedig dr. Otto Vollbehr nyewyorki gyűjtő, akinek legtöbb és legbecsestebb gyűjteménye van olyan könyvekből, amelyek a könyvnyomtatás első idejéből származnak. A vételt a híres frankfurti könyvkiadó cég, I. Kaufmann egyik belfagja, dr. Felix Kaufmann közvetítette. A Biblia a néhány létező pergamentre nyomott példányok közül a legjobb. Mindössze tíz Gutenberg kéjjeggyel ellátott pergament Biblia van a világon. A St. Paul kolostorban őrzött Biblia nemcsak a legjobb karban volt tartva, hanem egyáltalán a legjobb és Ausztria a vétel következtében elvesztette egyetlen Gutenberg-könyvét. Németországban három pergament nyomtat van, a többi Franciaországban, Angliában és Amerikában. A könyv hivatali illetéke 25 000 dollárra rugott. Gutenberg a Bibliát 1453 és 1456 között nyomtatta Mainzban. A tizennyolcadik században fedezték föl a schwarzwaldi St. Blasien kolostorban és a napoleoni háborúkban hozták a karintiai St. Paul-kolostorba. Dr. Vollbehr által fizetett összeg a legmagasabb, amit könyvért eddig elérni lehetett.

## nciának

onferencia

ezismán és Szokobliúth részvétele az idei konferenciás programjához, a román nyelvű felőléseket ez alkalommal is tartani.

napján a titkári az átlélnos vita angzani az egyes 2 órakor véget ér tvény megadása meg munkájukat. nárís ulések lesz munkáját fogja konferencia záró-

## renciája

okráciáról

ensulyt teremteni, oöl fásadó nehé-

ies professzor a ott fölölvását és kutatások ered-

Szerinte a de- eijssü ése, de kell,

legyen emelve a az állam fusk-

prehajtani, akkor ok fölött rendel-

demokrácia ma- Az államban

nyerénítés lehet. vetlenül kell vá-

választott bíróság i, amelynek föl- etételére. Ennek

más, mint a nép nagy foka és a yreható reformja. apig ülésezik.

Keletben  
8. Cal. Motilor  
Telefon 877

— A Zs. N. Sz. jogvédelmi bizottságnak figyelmébe. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi jogvédelmi irodája ezúton is felkéri az összes helyi csoportok jogvédelmi bizottságait, hogy a folyó konferenciális évről szóló összefoglaló és számokkal alkalmassított jelentéseket legkésőbb október 5-ig küldjék el a központi jogvédelmi irodára vezetőjének címére (dr. Fasihel József ügyvéd Cluj, Str. Regina Maria 36), hogy a begyűjtött adatok alapján a központi jelentés október 10-re a nyomtatásadás végett elkészülhessen.

— Az Erdélyi Zsidó Árvagondozó Kolozsvári helyi csoportja folyó évi október hó 3-án, vasárnap délután fél 4 órakor tartja rendszeres évi közgyűlést, a neológ elemi iskola nagytermében, Calea Regale Ferdinand 52, melyre a tagokat és az érdeklődőket ezúton is meghívja az elnökség.

— Argentínában is pusztít a ciklon. Párizsból jelentik: A „New York Herald” jelentése szerint Buenos Airesben nagy ciklon pusztított és ugyancsak erős orkán dühöngött San Paoloban is. Hamis város teljesen elpusztult és kétségbeesetten meghaltak.

— Tűz a galaci mozdonyraktárban két halottal. Bukarestből jelentik: Galacra az új folyamán tűz ütött ki a CFR mozdonyraktárban. Hatalmas szél és a viharlány akadályozta az oltást, úgyhogy a tűz hamar terjedt és fenyegette a szomszédos épületeket. A tűzoltók földdel igyekeztek a tüzet lokalizálni és sikerült is a petróleumraktárt megmenteni. A mozdonyok nagy részét elvontatták, miközben két katonai robbanás következtében súlyosan megsérült. A tűz az anyagraktár nagy részét elpusztította és reggeli órákban még tart.

— A Keren Kajemet érdekes pályázata az ifjuság részére. A Zsidó Nemzeti Alap tevékenységének 25 éves jubileuma alkalmából versenypályázatot hirdet az egész világ zsidó ifjusága részére. A Keren Kajemet ezzel a versennyel fokozni akarja azt az ifjusági munkát, amely a Nemzeti Alap életében eddig is elsőrendű jelentőségű volt. A pályázók részére a Keren Kajemet a legszebb jutalmat helyezi kiállításba: huszonöt zsidó ifjunak teljesen ingyenes Palesztinába való utazását tűzte ki pályadíjjal. A versenyben részt vehet minden zsidó fiú és leány, aki 25-ik életévét még nem töltötte be. A huszonöt díjat a következőképpen osztják fel: Tíz díjat azok között osztanak el, akik a jubileumi év alatt, tehát 1926 október 1-től 1927 szeptember 30-ig, a legtöbb KKL perselyt helyezik ki és a kibélyezett perselyek ürtésés a legjobb eredményt végzik. További tíz díjat azok között osztanak ki, akik a jubileumi év alatt legtöbb olyan perselyt ürtettek ki, amelyek már a jubileumi év kezdetén ki voltak helyezve. A hátralévő öt díjat azok között osztják ki, akik a jubileumi évben legalább negyven persely állandó kiállítását a jubileumi év átlagos legjobb évi eredményével végzik el. Az egyenlő eredményt elérték között sorsolást dönt, de minden egyes résztvevő csak egy díjra tarthat igényt. A huszonöt díj egyforma, mindegyik az illető lakóhelyétől számított harmadik osztályon való Palesztinába való oda- és visszautazás és három heti turista tartózkodás szakértők vezetése mellett. Aki pályadíjat nyer, köteles a kirándulásban a Főiroda által meghatározandó utiprogramnak megfelelően részt venni. Aki ennek a feltételnek eleget tenni nem tud, minden további igény nélkül kiesik a nyertesek közül és helyébe a sorban legközelebbi következik. Az eredmények megállapítását a jeruzsálemi Főiroda dönti el az Országgrési Irodák e célra külön összeállított statisztikája alapján. A KKL erdélyi rész irodája felhívja mindazokat, akik pályázni akarnak, hogy benevezésüket, valamint azt, hogy milyen díjra pályáznak, sürgősen küldjék be, hogy az Irodának módjában legyen nyilvántartásába felvenni. Kíváncsok, hogy a munka már október hó folyamán kezdetét vegye.

— Ma kezdődik a fogházigazgatók büntetése. Bukarestből jelentik: A krajovai törvényszéken ma kezdődik a fogházak vezérigazgatói ellen indított per főtárgyalása, melybe Ionescu Marița, volt vezérigazgató, Absenciu és Marinescu volt aligazgatók és számos fogházigazgató szerepel vádlottként.  
\* Ha Bucurestiben megfordulunk, mi erdélyiek a francia módon előállított Andrányi pezsgők felszolgálásához ragaszkodjunk.

## Rómában letartóztatták a faszelmus egyik megalapítóját

(Róma, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az olasz fővárosban ma letartóztatták 31 dicszidens faszelmust, akiket a pártból már régebben kizártak. A letartóztatottak között van Calzabini, aki a faszelmusok körében 1923 végéig vezetőszerepet játszott és Rómában a faszelmus egyik megalapítója volt, aronkívül egyik tisztományban a faszelmus miliciát vezette tábornoki rangban. Calzabinit a pártból három évvel ezelőtt zárták ki és megtiltották neki a faszelmusjelvények viseletét.

## A városi tanács ma délelőtti közgyűlésén foglalkozik a felosztás kérdésével

(Cluj Kolozsvár, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári városi tanács ma délelőtt 10 órai kezdettel tartja meg a városi tanács ülését, amelynek tárgyszorát a város ügymenetelére döntő fontosságú kérdések szerepelnek. Így megvitatás alá kerül a városi tanács további működésének kérdése. A közgyűlés időpontjára várják a legfőbb közigazgatási tanács döntését. A város tanácsosai is bejelentik már a végenélküli meghurcoltatásokba, amelyek akadályozzák az ügyek nyugodt irányítását és kérik fogják — a döntés meg nem történte esetére — a kérdés azonnali likvidálását.

A közgyűlés tárgyszorátán szerepel ezenkívül a külföldi kölcsön felvételének kérdése is. A tárgyalások több külföldi bankhoz megbízottal szakadatlanul tartanak, megállapításra azonban még mindig nem sikerült jutni. A

— Nagy postalopás Londonban. Londonból jelentik: A „Sundas Express” híradása szerint a londoni postahivatal egyik postautóját, amely meg volt rakva gyémántokkal, briliánsokkal, gyöngyökkel, pénzlevelekkel és csekkkel, ismeretlen tettesek kirabolták. Az elrabolt értékek meghaladják a nyolcvanezer fontot. Az auto sofförje a tett elkövetése után eltűnt.

— Turista kirándulás. Az Erdélyi Kárpát Egyesület október hó 3-án (vasárnap) közkívánatra megismétli a vadregényes turi hasadékbba tett idei kirándulását. A gyalogosok csoportja Györke Márton vezetésével szombat este 6 órakor, egy másik csoport pedig 10 órakor indul a Mátyás háztól. Feleken meghálás és vasárnap korán reggel folytatja útját a sziklahasadékhoz. A kerékpárosok csoportja szintén a Mátyás-ház előtt gyülekezik és Orosz Endre vezetésével vasárnap reggel 7 órakor indul s este 7 órakor érkezik vissza. Vendégeket minden csoportban szívesen lát az egyesület. A Turi hasadéknál vesznek búcsút a Kárpát-Egyesülettől Balázs István és Urbánszky István E. K. E. tagok, akik egy Konstancáig terjedő 1000 km-es gyalog körutazást csinálnak Romániában egész október hó folyamán.

**DECCA** Hordozható, világghírű angol beszélgépek és lemezek legolcsóbbak Róvész Béla zeneműkereskedésében, Marosvásárhelyt, — Kérjen ajánlatot.

**Bankok, gyárosok és kereskedők**  
üzleti könyvszükségleteket rendeljék meg a  
**Bernát**  
üzleti könyvgyárban, Cluj (Kolozsvárt).

**A zongorák olcsóbbak lettek,**  
ne mulassza el érdeklődni **Triska I.** zongoranagyraaktárában  
Telefon 4-19. Cluj, Str. Saguna (volt Bartha Miklós-utca) 14. Telefon 4-19.

mai közgyűlés van hivatva ebben a kérdésben is definitív erejű döntést hozni.

Nem kevésbé fontos pontja a mai közgyűlés programjának Kolozsvár villannyal való ellátásának kérdése. A közgyűlés főleg arra fog törekedni, hogy a Dieselmotorok besállításig biztosítsa valamilyen uton a város villany-szükségletét.

A tanács közgyűlését általános érdeklődés előzi meg.

Bukarest, szeptember 29. Lapzártakor jelentik tudósítónk: A legfőbb közigazgatási tanács mai ülésén foglalkozott a kolozsvári városi tanács ügyében beterjesztett jelentéssel. Kiszivárgott hírek szerint a Kolozsvár városi tanácsot felosztatták, bár ez a hír még megerősítésre szorul. Hivatalos kommunikét holnap adnak ki.

— Egy marék kukoricáért meghurcolták a bíróság előtt. A kolozsvári Tábla ma tárgyalta Kiss B. Ferenc vasuti kocsiisztagató ügyét, akit egy vasuti tiszt feljelentett az ügyészségnél azért, mert Kiss egy vagonnak a kitarításánál hazavitt egy marék kukoricát és emiatt lopással vádolta meg. Kiss újratéte az év augusztusában tárgyalta a törvényszék, amely bűnösnek mondotta ki Kissét és tizenöt napi elzárásra ítélte. A Tábla ma megsemmisítette a törvényszék ítéletét és felmentette Kiss Ferencet a lopás vádjá alól.

— Kifogták a La Manche csatorna hőségnek hőitéstét. Boulogneból jelentik: A tenger ma kivetette Larax spanyol uszó hőitéstét, aki kíséret nélkül akarta átúszni a La Manche csatornát.

\* Felhívás. Felhívom mindazokat, akiknek érv. Fabs Lázárnéval, illetve Stein Jenővel szemben (Str. Berthelot 15.), valamilyen követelésük van, hogy azt 8 napon belül feni címre jelentésük be. Későbbi bejelentést nem veszek tudomásul. Cluj, 1926. szeptember 29. Grossmann Jenő. Str. Berthelot 15.

— Öngyilkos lett tíz gramm aszpirinnal és három gramm veronállal. Nagyváradról jelentik: Tegnap délután öngyilkosságot kísérelt meg a Palace-szállodában Kaufmann József bőriábtörő-üzem huszonkétéves igazgatója. Kaufmann 10 gramm aszpirint és 3 gramm veronált vett be, állapota nem súlyos. Levelet hagyott hátra Molter Károly írónak, szüleinek és a rendőrségnek. Kaufmannal megalkálták egy marosvásárhelyi urileány szerelmes levelét és fényképét. Az öngyilkosság okát eddig még nem derítették ki.

— Újbb orkánt várnak Floridában. Newyorkból jelentik: A meteorológiai intézet újabb orkán közeldését jelzi. Megtettek mindeu intézkedést a veszély elhárítására. A lakosság kötelegbeesse várja a fejleményeket.

**Hölgyeim!**  
**Bársong-és filz modellek**  
ékezték az  
**„IDEAL” kalapszalomba**  
Feltűnő olcsó árak. Filz és bá sony átalakítások gyári áron 48 óra alatt készülnek. Cluj, R. Ferd. 8.

csütörtök  
A KO  
Társ  
vári  
M  
folyó  
vid,  
elhur  
Az  
mind  
teless  
nek,  
kegye  
A KO  
Társ  
vári f  
mély  
M  
folyó  
de sul  
A  
önfel  
tettük  
kegye  
Ról  
cipész  
Szép-  
alati kész  
a lapja  
divan  
cipő-  
különleges  
gek.  
Mo  
Előadások  
Ma, szept  
Ve  
c. gyönyörű  
után filme  
Amé  
Ma, szept  
Por  
Pa  
Ragyogó re  
Ze  
Szenzációs

# KOZGAZDASAG

## A kormány súlyos adóemeléssel akarja egyensúlyba hozni jövő évi költségvetését

### Jövőre megszüntetik a forgalmi adót, de felemlik a globális és ingatlan-adókat. Nem emelik fel a miniszteriumok büdzséjét

(Bucuresti Bukarest, szeptember 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A pénzügyminiszterium egyes ügyosztályait már sorában folynak a munkálatai a Románia 1927. évi költségvetésének összeállítására. Minden valószínűség szerint ebben az évben — elsősorban a külföldi tartozások esedékes részleteinek növekedése következtében — a költségvetés szükségletei az előző évnél lényegesen magasabbak lesznek, ami új bevételi források megteremtését teszi elkerülhetetlenül szükségesé. Ez okozta azt, hogy az új költségvetés körvonalai még nem alakultak ki teljesen. Az adófizetők anyagi teljesítőképességének mai túlfeszült megterheltsége mellett a költségvetés alkotói csak komoly gondokat okozhat a szükséges új bevételi források reális alapokra való fektetése. Ezzel kapcsolatban egyébként a pénzügyminiszterium egyes szakosztályában különböző tervezeteket tanulmányoznak, teljesen bizonytalan azonban, hogy a kormány milyen megoldást fog választani.

A jelek szerint azonban a pénzügyminiszterium es évben is az adókat megemelésével fogja a megnagyobbodott költségvetéssel dolgozó állam szükségleteit fedezni. Így tanulmányozás tárgyát képezi igen komolyan az a kérdés, hogy az egyes adók felemelésének kérdése. Előzetesleg a pénzügyminiszteriumban összehasonlításokat tettek a külföldi államok hasonló törvényeivel, melyeknek nyomán a helyi és ingatlanadó felemelését tervezik, miután a jelenlegi épület- és földadó nem állnak egyenes arányban a többi adóval. Felemlik előreláthatólag a globális adót és növelni fogják az örökösödési illetékeket is. Ezzel párhuzamosan tanulmányozás tárgyát képezi az ipari és kereskedelmi adók módosítása. Általában egy új államkincstári

tervezet létrehozásán dolgoznak, amely lehetővé fogja tenni az új költségvetésnek a reális helyzet alapján való megalkotását.

Az adóknak felemelésén és módosításán kívül a pénzügyminiszteriumban a pénzügyi adminisztráció újjászervezésén is dolgoznak, amely keitős célt szolgálna és pedig, hogy az adók könnyen behajthatók legyenek és senki az adófizetés alól ki ne vonhassa magát.

Az utóbbi különösen a forgalmi adóra vonatkozik. A pénzügyminiszteriumnak tudomása van arról, hogy az ország kereskedőinek tekintélyes hányada kivonja magát ezen adó fizetése alól.

Pénzügyi körökben több oldalról is premissziót gyakoroltak a kormányra, hogy a forgalmi adót szüntesse meg. A kormány valóban ezen szöveget kifogásolt adóknak megszüntetését tervezte, azonban csak a jövőben. 1927. évi folyamán a forgalmi adó még a költségvetés bevételei között fog szerepelni. Módosulni fog azonban a behajlás módja. A forgalmi adó behajlását főleg a vámokra és a termelőkre fogják koncentrálni.

A pénzügyminiszterium vezérkamarája egyébként elrendelte, hogy az ország miniszteriumok precizizozzák bevételeiket. Ezzel kapcsolatban úgy értesülünk, hogy ebben az évben a miniszteriumok kiadásait semmiesre sem emelik fel.

Bukaresti jelentés szerint egyébként Lepadatu pénzügyminiszter, aki állandóan a takarékos pénzügyi és szolid politika szükségességét hangsúlyozza, — környezetében előtérbe helyezte a hiresszolgálatokat, melyek szerint Románia 1927. évi költségvetése a 17 milliárd lejt meg fogja haladni.

## A temesvári Béga-gőzmalom Rt. közgyűlése

A temesvári Béga-gőzmalom Rt. folyó évi szeptember 14-én tartotta meg 16 ik rendes évi közgyűlést Szana Zsigmond, a Temesvári Bank és Kereskedelmi R. vezérigazgatója angol királyi alkonzul elnöklété alatt. A Körper Mór ügyvezető igazgató által előterjesztett igazgatósági jelentés és évi mérleg tudomásulvétele után a közgyűlés a szakértő felmentvények megadása mellett elfogadta az igazgatóság javaslatát a kimutatott egymillió 833 ezer 889.73 lei nyereség felosztása tekintetében.

A közgyűlésnek egyben jelentős tételt arról, hogy a malom éppen ezekben a napokban fejezte

be fizetésének hónapok óta folyó megszabásán r konstrukcióját, amelyet elsőrendű több külföldi malom-építő gyár fogasztosított. A Béga-malom elsőrendű örleménytípusai révén a bel- és külföldi fogyasztócentrumokban már eddig is a legjobb hírnévrnek örvendett és ha most újjalakított úmban, a technika legmodernebb vívmányaiival és a legelőkeltebb gépekkel felszerelve egy a nyersanyag kihasználása, mint a termelési költségek célszerű elosztása révén költségtelesen még fokozottabb mérvben fogja betölthetni a bel- és külföldi gazdasági életben elfoglalt fontos pozícióját. A malom immár folytonos éjjel nappali üzemenben van és megkezdte új, a legelő világmárkákkal egyenértékű örlemény típusainak széles mederben való forgalmazását.

## Tőzsde

A piac ma is lanyha volt. Élénk kínálat mellett szemben a kereslet minimális. Az árfolyamok a következők.

### Valutapiac 1926 Szeptember 29 (Rador)

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich ....	3770—3790	—	—	690	38	13809	13680	65437	1932 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
New-york ..	195—198	517 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	517 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	3571	196	71410	70790	3385	—
London ....	946—952	2510 <sup>3</sup> / <sub>8</sub>	2510	173 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	953	3466	34312	16420	48513
Páris .....	545—555	1447 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1447	—	552	2005	1984	9487 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	280 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
Milano .....	750—760	1970	1970	135 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	755	2710	2593	125 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	381
Prága ....	575—580	1532 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1532 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	106	585	2115 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	2067	—	296 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>
Budapest ..	360—361	7245	7245	—	2770	—	8915	474	—
Belgrád ....	—	915	914 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	—	345	1262 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	1250 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	6012	177
Bukarest ..	—	282 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	284	1830	—	334	365 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	1715	51
Varsó .....	—	58	58	—	—	79 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	7920	—	—
Bécs .....	2740—2760	73	7802 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>	—	2785	10032	—	477 <sup>3</sup> / <sub>4</sub>	—
Berlin .....	—	123 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	123 <sup>1</sup> / <sub>4</sub>	—	47	17013	16886	80563	—

Száz lei árfolyama: Zürich 26400 Páris 1830, Budapest 36400, Bécs 365<sup>1</sup>/<sub>2</sub>, Prága 17 45

A Kontinentale Vaskereskedelmi Társaság Kern és Társai kolozsvári fiókjá mély fájdalommal közli, hogy

**Mózes Pál** ur  
raktárfőnök

folyó hó 29-én hajnalban, rövid, de súlyos szenvedések után elhunyt. Temetése szerdán d. u. 4 órakor volt.

Az elhunyt mintaképe volt a minden körülmények között kötelességét teljesítő, hű tisztviselőnek, akinek emlékét mindenkor kegyelettel megőrizzük.

A Kontinentale Vaskereskedelmi Társaság Kern és Társai kolozsvári fiókjának tisztviselő kara mély fájdalommal közli, hogy szeretett kartársa

**Mózes Pál** ur

folyó hó 29-én hajnalban rövid, de súlyos szenvedés után elhunyt.

A megboldogultban kiváló és önfeláldozó kartársunkat vesztettük el és emlékét mindenkor kegyelettel megőrizzük.

## Róth

cipésznél Szép-u. 2. sz. alatti lépcsőnek a legújabb divatos cipőkülönlegességek.



Mozik műsora szept. 30-án  
Előadások minden mozgóban d. u. 3 kor kezdődnek

### Select-mozgó

Ma, szeptember 30-án mutatja be utoljára a  
**Velencei kis pék**  
c. gyönyörű látványos filmet. Velencei népmese után filmre rendezte Mario A. — Főszerepben Amleto Novelli és Nuni Durilly  
Monopol

### Uranla-mozgó

Ma, szeptember 30-án mutatja be Henny Porten gyönyörű filmművésznőt  
**Paesirta dala**  
szentimentális drámában.  
Ragyogó rendezés. Monop 1 film

### Apollo-mozgó

**Zendai fogoly**  
Szenzációs történelmi dráma. Főszerepben Ramon Navarro, Alice Terry.  
Monopol

## bját

partizanták között van faszalmak tábornokai a faszalma

kérdésben

közgyűlés való célja arra fog beállítással villany

érdeklődés

ártakor jettai tanács városi tanács. Kiszározi tanács megerősítést holnap

hurcolták tárgyalta gyűlést, amit hazavitt adolta meg. a törvény- és tizenöt- emmisi ette s Ferencot

orna hő-entik: A uszó holt- szni a La

akiknek vel szem- követelésük re jelent- tudomásul. Jenő. Str.

aszpirin- Nagyvá- ilkosságot Kaufmann ves igaz- rint és 3 m súlyos. ly írónak, nál meg- szerelmes sság okát

ridában. tétet újabb a intézke- kétegebe-

elek

nba

akítások Perd. 8.

ek,

ában

4-19.

**Mezőgazdasági kiállítás Belgrádban.**  
Belgrádból jelentik: A belgrádi szerb földművelés egyesület értesítést küldött az ország gazdasági felügyelőségéhez, melyben jelenti, hogy november 12, 13 és 14-én gazdasági kiállítást rendez Belgrádban.

**Megalakult a lengyel-cseh vasártevel.**  
Prágából jelentik: A csehslovákiai és lengyel vasártevek reprezentatívai a cseh fővárosban napokon át tanácskoztak a közép-európai vasártevelben való együttműködés lehetőségéről. Tegnap fejeződtek be a tanácskozások mindkét fél teljes megegyezésével. A lengyel delegáció tagjai voltak: Kiedson és Kiz chky bányászudományok, a csehslovák delegáció pedig Horvatsky, Roth, Spitzer és Bierner igazgatókból állott. Az egyesítés létrejött a közép-európai vasártevel szempontjából óriási fontossággal bír. Berlinben és Párisban nagy megelégedéssel fogadták a két szövetségiállam vasárteveinek egyesítését.

**A jövő évben megkezdik a hadi kártalanítást összegek kifizetését.**  
Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter rendeletet küldött ki az összegek kifizetéséről, hogy az év december 31-ig szeptember 30-ig az összes reklámlásai bonokat, hogy a hadi kártalanítást bizottság a jövő évben megkezdhesse a kifizetéseket.

**SPORT**

**Haggibbor - KAC.** Vasárnap délután a Haggibbor és KAC együttesét állítja szembe a bajnoki sorolás. A Haggibbor fejlődő együttes a Juventus ellen mutatta ki orvosi körmeit és a KAC a Victoria legyőzésével tett tisztelettel híváló képességeiről. A vasárnapi találkozó tehát fokozott jelentőséggel bír és biztatóan áll a hatalmas érdeklődéssel tekint egész Erdély sportközvéleménye.

**Vezetőségváltás a Haggibborban.** A Haggibbor vezetősége legutóbb tartott ülésén a megalapító elnökségére való hivatkozással lemondott dr. Fenechel József főtisztár helyébe dr. Löwy Ferencet, a klub eddigi jegyzőjét választotta meg, aki egyike az egyiptel legérdekesebb vezetőinek. Az ugyancsak lemondott dr. Kepes Imre és Kasztner Rezső titkárok helyébe Stern Miklóst delegálta a vezetőség.

Vasárnap délután lesz a Haggibbor klubavatása. Az eredeti tervről eltérően, vasárnap délután hat órakor teadélután keretében tartja meg a Haggibbor klubotthonának ünnepélyes felavatását a Palermo kávéház emeleti termében. Az ünnepélyt Giszkalay János prologja vezeti be, majd kiváló műsor és tánc következik.

**Prima tüzifát Fischer**  
ölben és aprítva legjuttanyosabban házhoz szállít  
fatelep, Piata Garii No 2. — Telefon 1300.

**Bekanntmachung!**  
unter strengster Aufsicht Sr. Ehrwürdigen Herrn Oberrabbiner Herrn n. Künstlicher  
erzeugt die Erste Siebenbürger allbekannte  
**Makkaroni und Teigwarenfabrik**  
**Jakob Uhl's Söhne**  
Sibiu.  
הכשר אויף פרומא אונד כשרן זיענעל.  
הכשר אויף פערלאנגען.

**Szabókellékek, bélés, cérna, harisnya, vattelin, gombok**  
NeumannKároly, Reg. Maria 10.  
szaküzletében vehető  
400 Yd. olasz cérna 8 L. 300 Yd. angol cérna 5 L.  
50 mt I-a gépselyem 350 1000 „ „ „ 40 L.

**SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET**

**Barna Sári sikerei.** Nagybányáról jelentik: Az erdélyi színház nagy nyereségének kell regisztrálnunk Gy. Barna Sárinak szerződését Földes Mihály szatmári színházához. A társulat ezidőszent Nagybányán vendégszerepei és itt mutatkozott be a Cókos asszony és „Muzikus Ferhó” női főszerepeiben Barna Sári táncossubrett, akit a közönség szokatlan ünnepésben részesített.

**A színházi iroda közleményei.**  
**Szomorúságának éneke.** Ossip Dymov mely szerepe a szép mesejátékokat premierjét teljesen felélesztette várja a drámai együttes, mely hetek óta próbálja ezt az érdekes és csupa lírával teli színpisajjátékot.

**Heti műsor**  
Csütörtök: Maricza grófnő (Karácsonyi Híval, Tolray és Inészal. Napibérlet 11 sz. A. Sorozatszám 63.)  
Péntek: Muzikus Ferhó (Lengyel Irén, Neményi, Tolnay, Jbász Aladárval. Bérletszám. Sorozatszám 64.)  
Szombat este 7-kor: Darásfészek. (Neményivel. Bérletszám. Sorozatszám 65)  
Szombat este 10-kor: Szomorúságának éneke. (Ujdonság. Magyar nyelven először. Premierbérlet 10. sz. Sorozatszám 66.)  
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Pücs bugyellária. (szentgyörgyi Istvánval és Tolnayval. Lezállított helyérek. Sorozat 67.)  
Vasárnap este 7 órakor: Szomorúságának éneke. (2-adzor. Rendes helyérekkel. Napibérlet 11 sz. Sorozat 68.)  
Vasárnap este fél 10 órakor: Muzikus Ferhó (8-adzor. Bérletszám. Sorozat 69.)

**Átmeneti kabátok**  
**Neumann M.**  
férfiruhaáruháza  
Cluj, Piata Unirii (Főter) 14

**Megkezdődött**  
**áruraktárunk**  
minden elfogadható  
árért való árusítása.  
**VOITH & Co**  
Cluj

**APRÓHIRDETÉSEK**  
Egyszeri közlésnél egy szó 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állástkeresőknek 50% kedvezmény. Apróhirdetések díja 1-re szétendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

**Több előkelő ortodox rabbi által elismervé, 700 svajci króm sajt**  
1/6-os ementáléval 1/6-os dobozokban L. Schmerling, zürichi sajtgyár lepakata és gyártásutása Nagyrománia területére **Klára Ödön** ke esk. ügyvédség. **Oradea**, Strada Petru Maior 7. Telefon 7-10

**Fiatal segéd, ki ablak-tüvegözésben és képkerekezésben járatos, felvételt k.** Kappel László, tüvegporcellánüzlet, Gherla. 1850  
Arva, sze ény igényű zsidó leány, 22 éves, hazi munkában járatos, szonmlra állást keres jobb zsidó családnál, hol otthon talál. Felvilágosítás szolgálat. **Paris Bazar** Timisara, Bal Carol 15.

**Különbejárati burorozo szobát keresek, lehetőleg furdoszoba, hasz-álat centrumban.** — „Állanlak” jellegre a kiad vagy délután 4-8 ig. Uj kötet szerkesztésben személyesen.  
Kitt: 8 minőségű **bivalyte** garantált 22 október 1-től házhoz szállítva is kapható: Schwartz Ignáné, Cal. Decabal 35.

**MUNWALD**  
Sz. Str. Visbujativali Salyal-u.) 2. Telefons 147  
  
Egyeztetés: 1007

**Érdekes szabadalom**  
„Fnyesítő Prémkafa” című Román Szabadalom előnyös árért előző. Prémkafát a letehetőleg többipőfényesítő kafa, igen nagy tömegű, állit-sa olcsó és szakmunkást nem k vár. Felvilágosítást nyújt Spitzer Lajo, B. I. Reg. Ferd 7. Oradea-Mara (Nagyvárada)

**Használt zsákok, minden célra vesz és elad Schulz Dawid, Timisora Prayer utca 24. Telefon 22-40.**  
1276

**Szoba-konyhás lakási keresek**  
a belvárosban. Cima Fatimitas nyomdánál, Str. Baron L. Pop 10.

**400.000 lej-1 kereskedő, könyvelő, legjobb üzlethez társul vennék.** Cima kiadóban.

**Kiadó**  
három szobás modern lakás a város központjában, négy éves szerződéses. Bővebb felvilágosítást Schächter Márton, Árpád-u. 11. 12-2 óra között

**November 1-re keresek több szalmakalap vagy rótlányt.** Prés Isák, Colgozók elnyben. Grünstein — Mocia. 1816

**Eisens ádter Fuldspál Modern-Árnház**  
Str Regina Maria 10. kötet méltányt, térfidvat, kalapot, női harisnyát legolcsóbban vásárolhat.

**Értesitem az utazó közönséget, hogy régi jó hírnevű „שיר ארץ” vendéglőmet, saját vezetése alatt újból megnyitottam Biztonság figyelmes kiszolgálással és részletek áráról. Tisztelettel Weisz Földp, vendéglős, Uicara (Marosújvár).**

**Különbejárati elegáns burorozott szoba fiatal házspárnak kiadó.** Cima kiadóban.

**Izletes, jó házikozort kaphat 1-2 fiatal ember.** orth. zsidó családnál. — Egyetem-u. 5., adv. háttal.

**Für meine 24jährige, häuslich erzogene schöne Tochter, die als Weisswäscherin 4000-5000 Lei monatlich verdienen kann, suche ich einen Mann, welcher der ungarischen und deutschen Sprache mächtig ist und ich ihm die Bachführung in kurzer Zeit perfect beibringen könnte, damit ich ihn zu einer Stelle protegire, oder wenn er eine Profession im Haden hat, möchte ich ihn zu einem Geschäftsbetrieb helfen. Gebe meiner Tochter ein Zimmer-Möbel und Stützung. Erste תעודות die auf einen טובים בת rellistiren, mögen ihre diesbezügliche Mitteilungen nebst Angabe ihres Alters und Lebensbildes raphie, m g'ichst mit Photographie-beilage ehestens einsenden an meinem Anverwandten David Weiss, Str. Samuil Micu No 10. Oradea. 1815**

**Nagymennyiségű fajalmú olcsón eladó.** — Dent ut 146, Kovács.

**Mindenféle fordítások angol, francia, német, román és magyar nyelven (levelek, kérvények, szépirodalmi, tudományos, közgazdasági cikkek, periatok stb.)** írógéppel való másolások és sokszorosítások gyorsan, pontosan készülnék. Dr. **Mendel**, Str. Raftia (v. Kötő-u.) 3.

**330 lei** **Valódi bőr iskolai- és aktatáska** **330 lei**  
a CORSO-BAZÁR-ban, Cluj, Regele Ferdinánd 17.